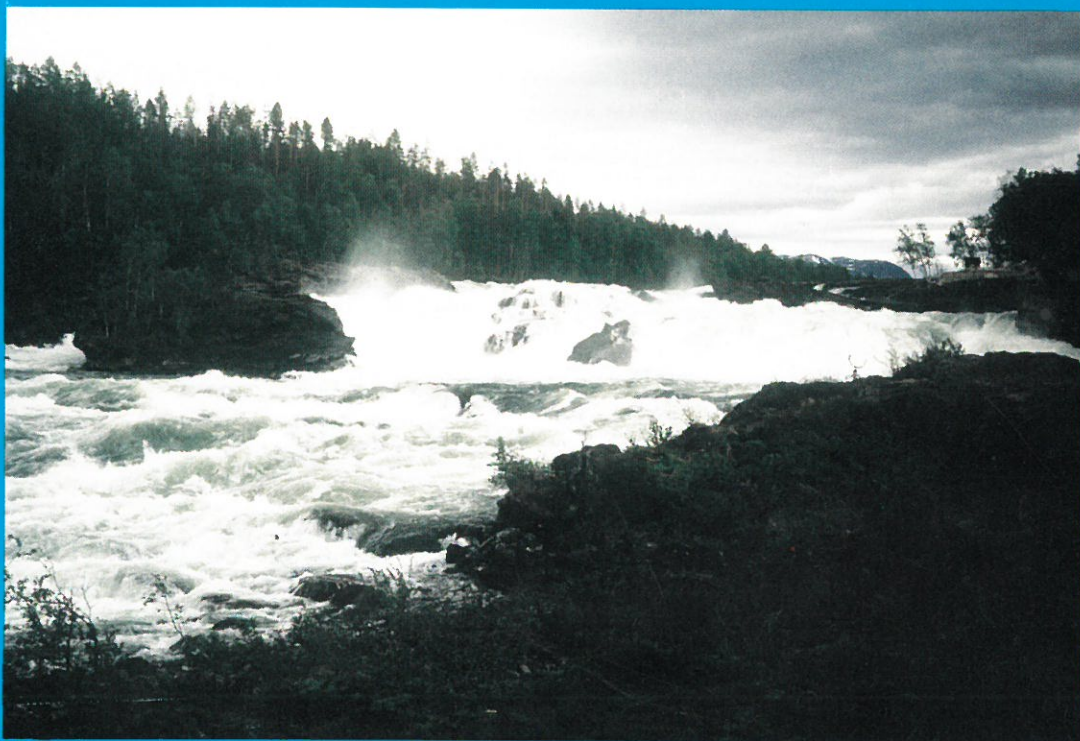


Flerbruksplan for Bardu- og Målselv-vassdraget



BARDU KOMMUNE



MÅLSELV KOMMUNE



INNHOOLD

INNLEDNING	s 1
BARDU - MÅSELVVASSDRAGETS HISTORIE	s 3
BARDU - MÅSELVVASSDRAGET I DAG	s 4
Vassdraget og landskapet	s 4
Næringsliv	s 4
Friluftsliv - naturbruk og ferdsel	s 5
Kulturminner og fornminner	s 7
Naturkvaliteter	s 8
Tekniske inngrep	s 9
Forskning og undervisning	s 11
HOVEDMÅLSETTINGER FOR PLANOMRÅDET	s 12
DELMÅLSETTINGER	s 12
TILTAKSPLAN FOR BARDU - MÅSELVVASSDRAGET	s 16
1. prioritet	s 16
2. prioritet	s 26
3. prioritet	s 29
LITTERATUR	s 32
VEDLEGG I	
Soneinndeling	s 33
Sonebeskrivelse	s 36
VEDLEGG II	
Kart	

FORORD

Flerbruksplan for Bardu-Målselvvassdraget er et samarbeid mellom Bardu og Målselv kommuner. Denne rapporten er hoveddokumentet i planframstillinga der det både er angitt felles interesser og forhold som vedkommer den enkelte kommune.

Flerbruksplana består av en statusdel som beskriver dagens tilstand i vassdraget, og en målsetningsdel som gir uttrykk for hvordan vi ønsker at vassdraget skal være for framtida. Ut fra dette er det laget et handlingsprogram der aktuelle tiltak er beskrevet og prioritert. Handlingsdelen er trykket separat fra hoveddokumentet for å gjøre årlig rullering enklere og rimeligere.

Prosjektorganiseringa er foruten prosjektleder, ei styringsgruppe og fem ulike arbeidsgrupper. Prosjektleder har vært sekretær for styringsgruppa og faggruppene. Ulike brukergrupper, institusjoner og/eller finansører er blitt innkalt som observatører til styringsgruppa.

Sammensetninga av styringsgruppa har vært som følger:

Bjarne Kollstrøm, ordfører i Bardu kommune
Helge Paulsen, ordfører i Målselv kommune
Alf Berg, Samarbeidsutvalget for Målselvvassdraget
Arne Gisle Strand, Samarbeidsutvalget for grunneierlagene i Bardu
Dagfinn Reiersen, Statskog - Troms

Observatører i styringsgruppa har vært:

Knut M. Nergård, Fylkesmannens miljøvernavdeling, Tromsø
Harald Sagen, Statkraft - Strømsmo, Bardu
Arvid Kjeldsen, Troms Kraftforsyning
Torbjørn Sneve, NVE - reg. nord
Troms fylkeskommune, planavdelinga
Per Åke Heimdal, miljøvernleder i Bardu kommune
Iris Hallen, miljøvernleder i Målselv kommune

Arbeidet har vært delt i følgende fag/tema:

Fiskeforvaltning og friluftsliv, kultur og reiseliv, forurensing, naturvern og naturinngrep og undervisning.

Faggruppene har vært satt sammen av representanter fra ulike etater i kommunene og representanter fra grunneiere, fylkesmannens miljøvernavdeling, Universitetet i Tromsø (fiskerihøgskolen), Norges Vassdrags- og energiverk, Statkraft, Troms kraftforsyning, 6. divisjon Troms Landforsvar, Statskog-Troms, representant for jeger- og fiskeforeningene i kommunene, reiselivsnæringa, Bardu og Målselv historielag og lokallag av naturvernforbundet i Bardu og Målselv.

Tilsammen 35 personer har deltatt i arbeidet i faggruppene.

Vi takker alle som har deltatt i planarbeidet for godt samarbeid!

Bardu, 10. november 1994

Bjarne Kollstrøm
Leder for styringsgruppa

Sigrid Johanne Langsjøvold
Prosjektleder

INNLEDNING

I Norge har flerbruksplanlegging i vassdrag pågått i flere år. Bardu-Måselv-vassdraget er et av de første vassdragene i Troms som blir gjenstand for flerbruksplanarbeid.

Hva er så egentlig en flerbruksplan, og hvorfor har det blitt utarbeidet flerbruksplaner for vassdrag? Flerbrukstanken kan kort defineres på følgende måte:

Mange brukergrupper skal kunne bruke ett og samme gode (eks. vassdrag) uten å ødelegge for hverandre.

At dette prinsippet har stor relevans i vassdragsspørsmål er lett å forstå. De store vassdragene, samt de vassdragsnære arealene, er og har alltid vært av stor verdi for mange ulike brukere. Noen stikkord i denne forbindelse kan være:

resipient, utbygging til kraftproduksjon, rekreasjon, fiske, jakt, jord- og skogbruk, erosjonssikring og -forbygning, inntektskilde i turisme og reiseliv, ferdselsrute og øvingsområde for forsvaret.

Når alle disse interessene skal kombineres vil det kunne oppstå en rekke motsetninger og tildels åpne konflikter.

En samlet vassdragsforvaltning er derfor en tverrfaglig problemstilling som ikke lar seg løse av en sektormyndighet eller interesseorganisasjon alene.

Dette krever mye forvaltnings- og samarbeidsmodeller - noe vi kan løse gjennom flerbruksplanlegging.

Ut fra dette har flerbruksplanarbeidet i Bardu - Måselv-vassdragets følgende visjoner:

"Verdiene i Bardu-Måselv-vassdraget skal sikres for framtida.

Vi ønsker å bevare Bardu- og Måselv-vassdraget som ei kilde til mange aktiviteter i kommunene også for framtida.

Bruken av områdene skal ikke gå ut over kvaliteten på verdiene i og langs vassdraget."

PLANOMRÅDET

Geografisk avgrensning av prosjektet er foreslått å være selve vannstrengen/vannet og nærliggende områder som det knytter seg spesielle interesser eller aktiviteter til (omlag 100 - 500 m til hver side):

Bardu kommune

- * Leinavatnet t.o.m. Strømmen, omfatter verneområdet Astujæggi (fiskeforvaltning, båttrafikk, friluftsliv, båtopleg)
- * Altevann (ferdsel, motorisert ferdsel, fritidsbebyggelse, jakt, fiskeforvaltning, friluftsliv, kraftutbygging)
- * Sjødalselva opp til Sørmo (elveforbygginger, vernet i Verneplan IV, friluftsliv)
- * Tverrelva ved Bardujord (Øvre Bardu vannverk, elveforbygging)
- * Sætervatnet, Toftakervatnet og Sæterelva (friluftsliv, nærområde til Sætermoen, forsvarets aktiviteter)
- * Høgdterrelva - Langvatnet (vannverk, hyttebebyggelse, friluftsliv)
- * Skoelva til ovenfor bebyggelsen (resipient, friluftsliv, fiske)
- * Barduelva (kraftutbygging, resipient, friluftsliv, fiskeforvaltning, terskler, elveforbygginger)

Måselv kommune

- * Divielva fra Frihetsli og nedover (laksefiske, friluftsliv)

- * Devdesjavre (kraftutbygging, kulturminner)
- * Rostavatnet og Rostaelva (friluftsliv, fiske, turisme)
- * Fjellfroskelva i Målselv kommune (fiskeforvaltning, friluftsliv)
- * Tamokelva i Målselv kommune (fiskeforvaltning, friluftsliv)
- * Målselv (vernet i verneplan I, elveforbygging, resipient, forsvarets aktiviteter, laksefiske, fiskeforvaltning, friluftsliv)
- * Kirkeselva opp til bebyggelsens slutt (elveforbygging, friluftsliv)
- * Andselva til kommunegrense Sørreisa (vannverk, fiske, friluftsliv, innflyging til flyplass, forurensning)
- * Mølneelva opp til Møllerhaugen turistsenter
- * Takelva og Takvatnet til kommunegrense Balsfjord (turistbedrifter, friluftsliv, fiskeforvaltning)
- * Bjelma (betongfabrikk, utfylling i elva)
- * Målsnes t.o.m. vernegrensa for våtmarksområdet (botaniske og zoologiske verneinteresser, friluftsliv, turisme, elvedelta)

Det er foretatt ei klasseinndeling av vassdraget som skal være veiledende for forvaltning av vassdraget i framtida. Vassdraget er i denne sammenhengen delt inn i 19 ulike soner.

PLANARBEIDET

Flerbruksplana har kommet fram ved tverretattlig samarbeide innen og mellom kommunene. Det har vært samarbeid mellom grunneiere, miljøvernledere, teknisk kontor, kulturkontor, landbrukskontor og skolekontor. Fylkesmannens miljøvernavdeling, Norges vassdrags- og energiverk (NVE) og universitetet i Tromsø har også deltatt sammen med ulike interessegrupper.

Arbeidet med flerbruksplana har vært delt i tre faser: status-, mål- og tiltaksfase.

I *statusfasen* ble dagens bruk av vassdraget kartlagt. Det er utarbeidet egne temarapporter for de ulike faggruppene.

På grunnlag av arbeidet med status for vassdraget ble det formulert *hoved- og delmål*.

Til slutt ble det utarbeidet et handlingsprogram med *tiltak* som skal føre til at vi når de målene som er satt for vassdragets framtid.

TIDSBRUK

Prosjektet har vært begrenset til ett år, fra november -93 til november -94.

FINANSIERING AV FLERBRUKSPLANNA

Flerbruksplanarbeidet er finansiert gjennom tilskudd fra kommunene, Direktoratet for naturforvaltning (DN), Statkraft, NVE, Troms kraftforsyning og fylkeskommunen. Midlene har finansiert prosjektlederstillingen og administrasjon.

PLANSTATUS

Ei *kommunedelplan* omhandler spesielle tema eller områder av kommunen, jfr. Plan- og bygningsloven §§ 20 - 21. Flerbruksplana for Bardu - Målselv-vassdraget legges fram som ei kommunedelplan for hhv. Bardu og Målselv kommuner. Styringsgruppa anbefaler at flerbruksplana skal betraktes som rådgivende for videre kommuneplanlegging.

OPPFØLGING

Det er foreslått sammenstilling av ei felles gruppe som skal være ansvarlige for oppfølging av flerbruksplana. Oppfølginga av prosjektet vil være avhengig av ansvarsfordeling og budsjettering. Dette forutsetter politisk godkjenning av flerbruksplana.

BARDU- MÅSELVVASSDRAGETS HISTORIE

NATURGRUNNLAGET

Berggrunnen i Bardu og Målselv domineres av glimmerskifer (omdannede bergarter) og gabbroide bergarter (grunnfjell). Næringsrik berggrunn resulterer i frodig vegetasjon med mange kravfulle arter. Bjørkeskogen dominerer, men det er også store forekomster av furu og andre løvtreslag. Gran forekommer ikke naturlig i Indre Troms men i de senere åra er det plantet en del i Bardu og Målselv. Naturlig er det et rikt dyre- og fugleliv i begge kommuner.

I siste istid la isbreene igjen store mengder løsmasser i dalbotnen på sin ferd nordvestover. Det finnes avsetninger både over og under marin grense. Senere har elvene gravd i disse avsetningene og det er dannet store elvesletter. Disse er i dag dyrket opp og danner grunnlag for det meste av landbruket i dalene.

Kommunene har innlandsklima med unntak av nedre deler av Målselv. Midlere årsnedbør varierer fra 600 til 800 mm per år. Tregrensa varierer fra 400 til 760 m o.h.

BEFOLKNING

De første menneskene som kom til dalene var jeger- og fangstfolk. Det er funnet boplasser og fangstgravsystem fra steinalderen ved Altevatn.

Etterhvert var det samene som nyttet områdene med villreinjakt og senere vandringer med tamreinsflokkene sine. Ved kysten var det fast bosetting av sjøsamer.

I Sør-dalen er det funnet en offerplass som er datert til 600-800 år e.kr. Fangstsystem

etter samisk villreinfangst er funnet flere steder i prosjektområdet.

Etter det Ottar fra Lenvik forteller fra omlag 890 e.kr., antar man at han også oppholder seg i Bardu-Målselvområdet. Han var antakelig en av de første nordmenn som fant veien til dalene.

Til Bardu og Målselv foregikk det ei innvandring fra Sør-Norge (hovedsaklig Østerdalen og Gudbrandsdalen) på slutten av 1700-tallet. I Målselv var de første innvandrerne fra Helgeland, Vefsn og Rana. Innvandrere fra Nord-Østerdalen dominerte i Bardu og Sør-Østerdøler i Målselv. Disse brakte med seg sin kultur og sitt språk, noe man fortsatt kan se og høre tydelig. Etterhvert ble døle-blodet blandet med nordnorsk blod og i dag er det ingen tvil om at Bardu- og Målselvdølene er nordlendinger.

I dag bor det tilsammen ca. 12.500 mennesker i de to kommunene. Det er landbruk som er den viktigste næringa i Bardu og Målselv. I tillegg er mange sysselsatt i forsvaret og i ulike servicenæringer.

Grovt kan man si at de delene av kommunene som er bebygd er privateid og resten er statsgrunn.

Vassdragene har alltid vært livsnerven i bygdene i Bardu og Målselv. De har vært og er ei kilde til mange aktiviteter bl. a. fiske, transport, kraftutvinning, kultur og samiske aktiviteter.

BARDU - MÅSELVVASSDRAGET I DAG

VASSDRAGET OG LANDSKAPET

Både Bardu- og Måselvvassdraget har sine kilder i grensetraktene mot Sverige. Vassdraget er tilsammen omlag 300 kilometer langt og har et nedbørsfelt på 6041 km².

Elvene renner fra høgfjell ned til havet, gjennom trange daler og åpne elvesletter. Langs vassdragene ligger gårder og tettsteder.

Mange av sidedalene til Bardu-Måselvdalføret er trange og bratte med elver i botnene. Den frodige bjørkeskogen med mye urter og bregner er karakteristisk for begge kommuner. De sørøstlige delene av Måselv kommune har endel lyngfuruskog.

Måselva "oppstår" der Divielva, Tamokelva og Rostaelva møtes. Rostaelva og Divielva er begge strie med fosser og stryk. Divielva er kjent for sine trange juv og jettegryter. Etterhvert blir Måselva en mektig meandrerende flod som møter havet ved Målsnes.

Barduelva renner ut fra Altevatn. Det knapt 50 km lange Altevatn ble regulert i 50-åra (se tekniske inngrep nedenfor) og dette førte til drastiske endringer i Barduevas løp. Vannet går i tunell i ca. 14 kilometer. På denne strekningen er elva nesten tørr i gjennom deler av året. Barduelva var ei stri fjellelv på denne strekningen med juv og fosser. Nedenfor Setermoen "stuver" demninga på Bardufossen opp vatnet, og elva blir stilleflytende og innsjøaktig.

Barduelva og Måselva møtes 1 km nedenfor Bardufossen og renner sammen omlag 2 mil før de når havet. Virkningene av flo og fjære kan merkes opp til 2-3 mil ovenfor utløpet.

NÆRINGS LIV

Jord- og skogbruk

I nedbørsfeltet til Bardu-Måselvvassdraget er det omlag 36.000 dekar dyrket jord, med overveiende grasproduksjon. Det er 224 bruk i drift i nedbørsfeltet og 192 av disse har husdyrhold, hovedsaklig storfe og sau. Dette utgjør tilsammen 2940 gjødsel-dyrenheter.

Faren for at forurensing fra landbruket skal nå vassdraget har blitt betydelig redusert i de senere åra. Planlegging og gjennomføring av tekniske miljøtiltak har gitt svært gode resultat. Tekniske miljøtiltak innebærer å forbedre gjødsel- og silopressaftlagringa, avløpet fra mjølkerom osv. God vilje blant brukerne og gode finansieringsmuligheter har bidratt til at miljøtiltak er blitt gjennomført.

Arronderinga av eiendommene langs vassdragene er mange steder slik at faren for forurensing til vassdraget er minimal. I tillegg har man stort sett beholdt kantskogen ut mot elvene. Grasproduksjon med vegetasjonsdekke på jorda hele året, er også en faktor som bidrar til mindre avrenning til vassdragene.

Negative forhold ved jordbruket mht.

flerbruk av vassdragene kan være:

- krav om elveforbygninger
- grøfting og kanalisering, lukking av bekker
- forurensing gjennom avrenning av gjødsel (gal gjødselhåndtering, gal spredemåte/-tid etc.)
- fjerning av kantskog

Svært lite skogsdrift er knyttet direkte til vassdragene. Skogbruksnæringa henstilles til å spare vegetasjon mot vassdrag gjennom skogbruksloven. I prosjektområdet kan det foregå rydding og tynning i kantsona mot vassdraget, men uttaket begrenser seg til vedhogst.

Reindrift

Områdene Altevatn/Dividalen inngår som del av de såkalte konvensjon-beiteområdene og benyttes til sommerbeite for rein fra svenske samebyer. Beitetiden er fastsatt til 1. mai til 15. september. I 1994 blir antall rein som er ført over fra svensk side anslått til ca. 20 000 dyr. Antall personer som er innmeldt til Norge er 141 (i 1994) fordelt på 3 samebyer. Områdene Altevatn/Dividalen er lagt ut til vinterbeiteområde for norsk reindrift, men har ikke vært i bruk til dette formålet de senere år.

Barduelva krysses på tre steder under flytting.

Turisme og reiseliv

Det er 35 bedrifter med tilhørighet til reiseliv i Målselv og Bardu. Kommunene er stoppesteder for reisende på tur til og fra Nordkapp, slik at utfordringene ligger i å få folk til å stoppe mer enn ei natt.

Det er ønskelig å kunne styre turistene til områder der man i kommunene har blitt enige om å tilrettelegge.

Bardu og Målselv kommuner er blitt markedsført som "villmarkskommuner". Måten vi markedsfører oss på vil ha betydning for hvilken type turister som kommer hit.

Utarbeiding av reiselivsplan sammen med strategisk næringsplan for kommunene bør gi klare signaler om hvor man ønsker å gå i framtida. Det vil være naturlig med samarbeid mellom Bardu og Målselv.

FRILUFTSLIV - NATURBRUK OG FERDSEL

Rekreasjon

Både bygdefolket og tilreisende utnytter naturområdene i Bardu og Målselv til ulike friluftaktiviteter. For lokalbefolkninga er områdene i nærheten av der man bor de viktigste for å bedrive friluftsliv. Folk i Bardu og Målselv drar gjerne på helgetur til hytta eller dit campingvogna står oppstilt.

Til "villmarksområdene" Dividalen og Altevantraktene kommer folk fra hele Troms både sommer og vinter.

For mange er rekreasjon forbundet med jakt, fiske og bærplukking.

Man kan jakte både småvilt og storvilt (elg). Elgjakta er stort sett forbeholdt grunneierne eller folk med tilknytning til bygdene. Den som ønsker det kan få løst jaktkort for småviltjakt (rype og skogsfugl). Mye av jakta foregår i nær tilknytning til vassdraga.

Fiske som friluftslivaktivitet er i Målselv sterkt knyttet til laksefisket, i 1993 ble det fanget 5 tonn laks i Målselva. Elva kan også by på andre attraktive fiskearter eks. harr og røye.

På grunn av fisketidene for laks synes mange at de blir hindret i å utnytte de andre fiskeartene i Målselva.

Det er mange gode fiskeelver og -vatn i Bardu og Målselv. I deler av Barduelva er det utarbeidet ei driftsplan for garnfiske. Fiskekort er å få kjøpt både på privat- og statsgrunn.

Bærplukking er en yndet friluftaktivitet om høsten for både innenbygds og tilreisende. Av bærsorter man kan finne her er nok molta mest ettertrakta, men også blåbær, tyttebær og villbringeber er populære.

Ferdsel

Sommer og vinter er det mye folk som benytter seg av de merkede ski- og turløypene. Fjellcamping er populært. På de mest populære stedene har ferdsel blitt et problem. I de mest belasta områdene er vegetasjonen sårbar for tråkk og jordsmonnet er blitt slitt vekk.

Motorisert ferdsel på vassdragene foregår både sommer og vinter. På Altevatn er det merket snøscooterløype i peioden 15. mars til 31. mai. Det er også merkede snøscooterløyper på øst og vestsida av Dividalen. I tillegg blir det gitt dispensasjon for transport med scooter til hytter i en viss avstand fra veg i henhold til egen forskrift.

Det er stor båttaktivitet på vatna og elvene om sommeren. Det finnes ingen restriksjoner på motorisert ferdsel sommerstid utover det som er angitt i "Lov om motorisert ferdsel i utmark". Kommunene vil utarbeide egne forskrifter for båt- og motorstørrelse på vassdraga.

Tilrettelegging

Den beste måten å kanalisere ferdselen på er å tilrettelegge områdene etter hvilken bruk man ønsker skal være der.

Tilrettelegginga må være tilpasset miljøet, dette gjelder både omfang, utforming, materialvalg og plassering. Kommunene ønsker å ha ei restriktiv holdning til tilrettelegging.

Det kan være nødvendig å rydde stier. Sammen med stiene er det ofte behov for å etablere rasteplasser, bålplasser og fiskeplasser. Langs vassdragene er det lite organisert tilrettelegging. Det kan være behov for skilting og merking av stier og løyper ned til og langs vassdragene. Informasjonen bør være på flere språk på de mest populære stedene.

Det eksisterer tre fiskeplasser for funksjonshemmede, men det er ønsket om å få etablert flere plasser i nærheten av tettstedene.

Oppsetting av utedoer og søppelplasser er mange steder ønskelig i tilknytning til rasteplasser, parkeringsplasser o.l. for å unngå forsøpling og tilgrising. På steder med mye ferdsel har det kommet ønsket om å sette opp slike innretninger, men hvem skal være ansvarlig for å tømme og vedlikeholde dem? Kommunene har vurdert det slik at det er betenkelig å etablere utedoer og søppelkasser på steder utenfor områder med ordinær renovasjon. Langs E6 og fylkesvegene er det Statens Vegvesen som har ansvaret for vedlikehold av slike innretningene.

Vassdraget brukes til kanopadling og hundekjøring.

Grunneierorganisering

Grunneierorganiseringa langs Målselvvassdraget er svært mangelfull. Det finnes noe samarbeid mellom grunneierne, men dette gjelder bare for helt spesielle interesser f. eks. elgjakt. Samarbeidsutvalget for Målselvvassdraget (SUM) tar seg av fiskeforvaltninga, her er alle elveierlagene/grunneierlagene medlemmer. I Bardu er det tre grunneier-sammenslutninger som dekker det meste av privat grunn langs vassdraget, men det er fortsatt "hull" langs vassdragene.

For at områdene langs vassdragene skal kunne tilrettelegges og gjøres mer attraktive, er det nødvendig å ha godkjenning fra grunneierne. Hvis grunneierne er organisert er det bare en part å forholde seg til og ofte er det lettere å få gjennom forslag om tiltak. Grunneierne har muligheter for å få offentlige tilskudd til tiltak hvis de kan vise

til at tiltaket har positiv virkning for allmennheten.

Fiskekortsalg og oppsyn vil bli bedre hvis alle grunneierne langs vassdragene er med på ordninga.

KULTURMINNER OG FORNMINNER

Det er gjort registreringer av kultur- og fornminner i Bardu og Målselv, i Bardu er det meste av dette kartfestet.

Kultur- og fornminner i forbindelse med vassdraget har vi funnet hensiktsmessig å dele inn etter tema: samisk, næringsvirksomhet, ferdsel og transport, kraftproduksjon, fiske og miljø.

Samiske kulturminner

Det er samene som dominerer tidsbildet mellom steinalderfunnene og innvandringa av nordmenn sørfra. Samene flyttet etter reinflokkene sine og satte sjelden sterke spor i terrenget. Mange steder er det likevel funnet fangstsystemer, boplasser, offerplasser og gravplasser. En offerplass inne i Sjørdalen er datert til 600-800 år e.kr.

Næringsvirksomhet; Skog- og jordbruk:

Mange steder finner vi spor etter eller navnetsettinger som tyder på tømmerdrift og fløting langs vassdragene. Elvene var eneste mulighet for å få fraktet tømmeret ned fra dalene og til gårdene der man tok vare på det sjøl eller solgte det til oppkjøpere. I Målselva var det utpreget tømmerfløting og handel med tømmer.

Det finnes spor etter sagbruk i vassdraget noe navn som Sagelva, Sagvatnet o.l. vitner om. Man nyttet vasskrafta til å bearbeide tømmeret slik at det kunne benyttes til ulike formål på gårdene. Historielagene og lokale velforeninger har restaurert slike gamle vass-sager, og det eksisterer planer for flere.

Det kulturlandskapet vi ser rundt oss i

Målselv- og Bardudalen er resultat av hvordan jordbruket har vært drevet. Landskapet forandrer seg etter driftsmetodene, det vi ser i dag er at jord blir liggende brakk eller plantes til med skog. Dette medfører drastiske endringer av kulturlandskapet.

Kulturlandskapet har et mangfold av dyre- og plantearter som vi bør ta vare på. Den beste måten å ta vare på landskapet er å holde det i hevd, f.eks. ved å ha dyr på beite.

De gamle seterdalene har ofte et spesielt kulturlandskap som vi fortsatt kan se rester av. I Bardu og Målselv er det svært få som holder på setertradisjonene.

Strømsør gård i Bardu er foreslått fredet som den siste fjellgården i Troms. Gården er de senere årene restaurert.

Innerst i Rostadalen finner vi den vegløse bebyggelsen Østli fra 1930-åra.

Vi finner spesielle kulturlandskap ved Devdesjavre, Alapmoen, Kirkesjord, Tverrelvmo og i Isdalen.

Rundt om i bygdene i begge kommuner finnes det bygdetun og bygdemuseer der man har tatt vare på gamle ting og tradisjoner. Aktivitetene rundt stedene er varierende, men de fleste er åpne sommerstid. I Målselv finner vi Fossmotunet, Øverbyttunet, Kongsvoll bygdetun og Trollhaugen. I Bardu er Bardu bygdetun, Melhusstua, Viken gård og Bardustua åpne hele eller deler av året. Vasskrafta ble utnyttet til å få malt kornet man dyrket eller kjøpte. Det finnes rester etter gamle kverner i flere av sideelvene og -bekkene til Bardu-Målselvvassdraget. Noen av disse er restaurert, andre er det planer om å restaurere. Noen steder kan man ikke lenger se restene etter aktivitetene, men navnet vitner om hva som har foregått f. eks. Kvernhusbekken i Sjørdalen.

Ferdsel og transport

i Bardu-Måselvvassdraget kan vi finne gamle brukar, men før bruene var det båtene som dominerte på elvene. Spesielt i Måselv var det en rik båtkultur, der hver gård eller slekt hadde sin egen utforming på båtene. Båtene ble tilpasset elva og hvilket formål de skulle tjene. Det pågår en storstilt registrering av båttypen i Måselv og Bardu, og på bakgrunn av dette skal det bygges opp nye båter. Det er meningen at disse skal benyttes i tilknytning til Fossmotunet, Trollhaugen eller andre steder.

Komsetrafikken på Måselva er spesiell for området. I forbindelse med prosjektet "Fotefar mot nord", har Måselv kommune vedtatt å satse på å få bygd opp en ny komse som kan settes i trafikk på Måselva. Svært mange stedsnavn langs Måselva er knyttet til komseleia.

I Øvre deler av Måselv kan vi finne rester etter transportvaier ved Nergård og Trongen. Vaieren ved Trongen var tilknyttet ysteriet som var i drift helt fram til 2. verdenskrig.

Tidligere ble vassdragene også mye brukt som ferdselsårer vinterstid. Den dag i dag er det isbruer flere steder over Måselva.

Kraftproduksjon

Kraftproduksjonen er kulturminner fra nyere tid som har hatt sterk påvirkning på vassdragene. Altevatt ble regulert i åra 1957 - 60 og er magasin for Innset og Strømsmo kraftverk. Innsetbyen ved Altevatt var under utbygginga et samfunn med opptil 500 innbyggere. "Byen" hadde alle bekvemmeligheter som kunne trenges; brakker, boliger, verksted, skole, butikk, samfunnshus og mye anna.

Første del av utbygginga av Bardufoss kraftstasjon startet i 1922. Den gamle

stasjonen ble revet da nytt kraftverk ble bygd i 1953.

Fiske

Laksefisket i Måselva har vært ettertraktet i alle år. Inntil laksetrappa ble bygd i Måselvfossen i 1910 var det begrenset strekning laksen kunne gyte på. Laksetrappa er sprengt ut i fjellet ved siden av sjøve fossen. Sommeren 1994 blir det bygget ei innretning ("vindu") i forbindelse med trappa som skal gi oss mulighet til å betrakte laksen på vei oppover i elva for å gyte. Denne innretninga er tenkt å bli en del av et informasjonssenter i tillegg til en bedre tilrettelagt turistattraksjon.

Fra gammelt folk kan man høre historier om det fantastiske fisket i Barduelva og Altevatt før de ble regulert. For innbyggerne i dalen var jakt og fiske en livsnødvendig tilleggsnæring til jordbruket fram til ca. 1950.

Miljø

Elvene i området har mange steder gravd i elvebreddene slik at store mengder jord har forsvunnet. Gamle elveforbygninger som er murt opp for hånd av stein må også betraktes som kulturminner.

NATURKVALITETER

Vegetasjon og planter

Prosjektområdet er dominert av to hovedtyper vegetasjon; frodig løvskog med urter, gras og bregner, og furumoer med lyng.

Av løvskogtyper kan vi nevne høgstaudebjørkeskog, kalkbjørkeskog og gråorheggeskog. Langs vassdragene kan vi finne flommarkskog der arter som tolererer varierende miljø dominerer.

Øvre Dividalen nasjonalpark er kjent for furskogen.

Det er vernet og foreslått vernet en rekke naturområder pga. forekomster av spesielle og/eller sjeldne vegetasjonstyper og plantearter. Eksempler på sjeldne og/eller hensynskrevende arter er huldrestarr, lappstarr, finnmarksstarr, småull og blokkvier.

I Øvre Dividalen nasjonalpark og på naturreservatet Astujæggi finner vi palsmyrer.

Vegetasjonen langs vassdragene er blant annet viktige leveområder for viltet (elgbeite!), den representerer mat og skjul for fisken, vegetasjonen er med på å hindre forurensinger i å nå vatn og den binder jorda på elvekantene.

Deler av Bardu kommune ble vegetasjonskartlagt i 1989-90 av NIJOS. Sommeren -94 pågår det tilsvarende registreringer og kartlegging i deler av Målselv etter initiaiv fra reindriftskontoret.

Fisk, fugle- og dyreliv

Målselva er spesielt kjent for laksebestanden, men det finnes også harr, ørret og røye i elva. Flere av sideelvene til Målselva er lakseførende på kortere eller lengre strekninger.

Øvrige vatn og elver i prosjektområdet har bestander av ørret og/eller røye. I tillegg kan man finne lake, abbor og/eller ørekyt i noen vatn.

Elgen er eneste jaktbare hjortedyr i prosjektområdet. Elgbestanden har økt betraktelig de senere åra, i 1993 ble det felt nær 300 elg i de to kommunene. Det er enkelte forekomster av rådyr.

Gaupe og jerv har stabile til økende bestander i Bardu og Målselv. Bjørn kan påtreffes i området, mens ulv bare opptrer som streifdyr. Det er tildels store konflikter mellom husdyrholdere og rovdyra/rovdyrforvaltninga.

Det er et rikt og variert fugleliv langs hele vassdraget. Antall arter og individer innen hver art er stigende fra høyfjell og ned mot fjorden. Målselvtløpet (Målsnes) er av internasjonal verneverdi i ornitologisk sammenheng.

I fjellet finner vi rype, det er orrfugl i bjørkeliene og storfugl i furuområdene. Man kan treffe flere hekkende rovfuglarter i området.

Universitetet i Tromsø har undersøkt elvebreddene i Bardu-Målselvvassdraget og funnet en rekke evertebrater (hvirvelløse dyr, eks. insekter, biller) som er ført opp på DNs "rødliste" over truede arter.

Kvartærgeologiske forekomster

Gjennom ei registrering av sand- og grusressurser vil man å kunne få oversikt over verneverdige kvartærgeologiske lokaliteter.

Den store løsmasseavsetninga Storskogmoen mellom Myrefjellet og Storhaugen i Målselv, karakteriseres som verneverdig i kategori III i følge kvartærgeologisk registrering fra Tromsø museum.

TEKNISKE INNGREP

Kraftutbygging

Det er 4 kraftverk i vassdraget: Innset og Strømsmo kraftverk som har Altevatn som magasin, Bardufoss kraftverk som har Barduelva (og Altevatn) som magasin og Dividalen kraftverk som har Devdesjavre som magasin. Altevatn er regulert 17 meter og Devdesjavre 33 meter.

Troms kraftforsyning (TK) driver Dividalen og Bardufoss og Statkraft driver Innset og Strømsmo. Kraftverkene har en midlerer årsproduksjon på 118 , 220, 410 og 540 GWh ved henholdsvis Dividalen, Bardufoss, Innset og Strømsmo kraftverk.

Som følge av variasjon i vannstanden, er det blitt til dels store erosjonsproblemer i magasinene.

Kraftreguleringa har påvirket fiskebestandene negativt i Altevavn, Barduelva og Divielva. I åra etter reguleringa av Altevavn økte fiskebestandene betraktelig på grunn av "meitemarkeffekten". Ettersom fjæresona ble utvasket sank mattilgangen og ørreten som beiter i strandsona, er så godt som forsvunnet. Røya som er en mer altetende og produksjonssterk fisk, har klart seg bedre men vokser ikke opp til kannibal. Dette har resultert i at Altevavn har blitt et overbefolka røyevavn.

Barduelva "stuves opp" pga. kraftverket på Bardufoss, dette fører til at vannhastigheten reduseres og løsmateriale avsettes. Resultatet blir nedslamming av gyte- og oppvekstområder for fisken.

Det er hevdet at reguleringa i Dividalen har negativ virkning på fiskebestandene nedstrøms kraftverket.

Mellom Innset og Strømsmo kraftverk går vannet i tunell i fjellet. Følgene av dette er at Barduelva er tilnæmet tørr i deler av året (når det ikke er overløp på demningene). For å rette på dette forholdet har regulanten bygd terskler for å skape vannspeil og leveområder for fisk.

Måselvassdraget, Sjørdalselva og Barduvassdraget innenfor Altevavn er vernet mot kraftutbygging i henholdsvis verneplan I og IV.

Det skal også nevnes at kraftutbygginga har hatt positive virkninger i kommunene. Kraftreguleringa tilfører kommunene ikke ubetydelige inntekter, utbygging av vegger

og tilgjengeligheten til mange områder er blitt meget bedre, eks. Altevavn-området og Devdesjavre-området, for å nevne noe.

Flom- og erosjonssikring

Det er en rekke elveforbygninger i vassdraget. Vi finner forbygninger i Rostaelva, Divielva, Måselva, Kirkeselva, Takelva, Sjørdalselva, Iselva, Tverrelva v/ Bardujord og Barduelva. Forbygningene er nødvendige for å sikre dyrket jord og vegger mot utrasinger.

Elveforbygging kan gi en rekke negative virkninger:

- elvenes naturlige utvikling hindres
- tilgjengeligheten til og framkommeligheten langs elvebreddene kan bli betydelig dårligere
- nye strømningsforhold kan påvirke fisken negativt
- massene som er brukt i forbygningene kan være av en slik art at vegetasjon ikke kan etablere seg
- minkyngling og beinbrudd hos elg

Sand- og grusuttak

I prosjektområdet er det store mengder løsavsetninger fra siste istid. Massene brukes bl. a. til vegbygging, fyllmasse, betong, og infiltrasjon. Det blir tatt masse både på land og i elvene.

Forvaltningsplaner for sand- og grusressurser utarbeides i prosjektområdet. Til nå har kommunene hatt problemer med oppfølginga av vilkår som er gitt ved tillatelser til uttak. Det største problemet er at uttakene ikke blir avsluttet, men blir stående som åpne sår i landskapet.

Utslipp i vassdraget

Måselv har 8 kommunale renseanlegg, Bardu 4 kommunale pluss 2 private anlegg. Anleggene har en renseseffekt på 90-100 %. Likevel kan man finne tarmbakterier i vassdraget, dette skyldes trolig feil på ledningsnettet og avløp fra spredt bebyggelse.

BARDU- MÅSELVVASSDRAGET - I DAG

I Målselv er det 1.368 private infiltrasjonsanlegg og det er blitt gjennomført registreringer av standard på

disse. Bardu kommune har 1.160 private anlegg, kommunen ønsker å få oversikt over standarden på disse.

Bardu kommune gir både økonomisk og faglig støtte ved utbedring av private avløpsanlegg.

For å få bedre oversikt over vannkvaliteten i vassdragene vil kommunene starte ei overvåking med jevnlig prøvetaking.

De to kommunale avfallsplassene Buktamoen og Sørskogen ligger ikke i direkte kontakt med vassdraget. Det er sannsynlig at avrenning fra søppelplassene kan nå hovedvassdraget.

Tilførsel av forurensing fra landbruket har blitt redusert de siste åra. I løpet av de kommende 3-4 åra vil gjødselproblemet være løst i Bardu. Dette skyldes dels at brukerne har vist stor vilje til å rette på forholdene, dels gunstig arrondering av jordbrukseiendommene i forhold til vassdragene og dels gunstige muligheter til finansiering av tiltakene.

Målselvvassdraget er mer utsatt for forurensing blant annet pga. arronderingen av eiendommene og kommunen har dårlige finansieringsordninger.

Forsvarets aktiviteter

Aktivitetene er spesielt knyttet til øvelsene. Flere av aktivitetene påvirker vassdragene direkte; vading og svømming med motorkjøretøy, brubgging, ferging og båtkjøring. Det er etablert faste steder eller strekninger i vassdragene som kan nyttes til slike formål (ikke fult utbygd). I tillegg har forsvaret øvingsområder langs vassdraget.

På grunn av omorganiseringen som pågår i forsvaret, kan det bli endringer i bruken av områdene med hensyn til årstid og frekvens. Miljøvernoffiserene fungerer

som kontaktledd mellom kommunene og forsvaret.

FORSKNING OG UNDERVISNING

Områdene rundt skolene blir aktivt brukt i undervisninga i grunnskolen og videregående skole. I tillegg nytter de områder lenger unna til ekskursjoner.

Miljølære i grunnskolen er et nytt satsingsområde som skal føre miljø inn i alle fag og alle lærere skal gjennomføre etterutdanningskurs i miljølære. Det er lagt opp til at hver skole skal utvikle egne opplegg i miljølære etter hvilke ressurser de har tilgjengelig.

Takvatnet og Andsvatnet har vært med i prosjektet overbefolka røyevatn i Nord-Norge (ORN).

HOVEDMÅL FOR PROSJEKTET

Planarbeidet skal kartlegge dagens bruk av vassdraget og de elvenære områdene. I samarbeid med brukerne av vassdraget skal det legges til rette for en best mulig forvaltning av vassdraget. Det skal utarbeides et handlingsprogram med tiltak som bør videreføres og følges opp gjennom kommuneplanene.

Flerbruksplana skal ha en veiledende funksjon overfor myndigheter og private i forvaltninga av Bardu- Målselvvassdraget. Ei god plan forutsetter konkrete mål med gjennomførbare tiltak.

HOVEDMÅLSETTINGER FOR PLANOMRÅDET

Planområdet er tegnet inn på kartvedlegget.

FORURENSING

"Det overordna målet er at vassdragene og vassdragsnære områder skal være rene, dvs. uten tarmbakterier, søppel eller anna forurensing.

Det er ikke ønskelig at utslipp og inngrep skal begrense bruken av vassdragene og områdene rundt."

FISKEFORVALTNING OG FRILUFTSLIV

"Forvalte vassdraget slik at det blir attraktivt for jakt, fiske og friluftsliv"

KULTUR OG REISELIV

"Flerbruksplana skal bidra til utvikling av reiseliv, kultur og kunnskapsformidling på en måte som styrker miljø og bygdefolkets trivsel."

NATURVERN OG NATURINNGREP
"Forvalte Bardu-Målselvvassdraget slik at biologisk mangfold i vassdraget og vassdragsnære områder bevares ved
1. begrense/reducere skadevirkning av tekniske inngrep
2. hindre nye inngrep som kan ha uheldig virkning"

UNDERVISNING

" Innenfor flerbruksplana skal undervisningen fremme forståelse for de gjensidige sammenhenger mellom naturgrunnlaget, økonomi, sosialt miljø og den politikk som gjennomføres i tilknytning til Bardu-Målselvvassdraget. Vassdraget skal være en sentral læringsressurs"

DELMÅLSETTINGER

FORURENSING

- * Alle punktutslipp fra landbruket som går direkte til vassdraget saneres og renses etter regler fastsatt av Landbruksdepartementet.
- * Landbrukskontorene må prioritere planlegging og søke å bedre finansiering av tekniske miljøtiltak i landbruket (Målselv).
- * Velge driftsmetoder som tar nødvendig hensyn til at minst mulig forurensningsbelastning når vassdragene (gjødselhåndtering, -spredning).
- * Vi må sikre at spillolje ikke når vassdragene.
- * Bedre ordninger med håndtering av landbruksplasten.
- * Arbeide med holdningene blant folk, slik at de tar med seg egen søppel når de forlater området.
- * Ved etablering av anlegg som toaletter og søppelcontainere e.l. må man på forhånd ha klarhet i HVEM som er ansvarlig for driften av anlegget.

FLERBRUKSPLAN FOR BARDU-MÅLSELVVASSDRAGET - MÅL

- * Kommunale avfallsplasser må sikres mot avrenning til vassdraget og sikres mot flyveavfall.
- * Vi ønsker å skaffe fram bedre oversikt over teknisk standard på alle renseanlegg og den belastning de faktisk representerer i kommunene.
- * For de store anleggene ligger utfordringen først og fremst på ledningsnett, mens de små anleggene representerer en utfordring i kraft av sitt antall.
- * Jevnlig prøvetaking i Barduelva og Målselva og sidebekker/-elver for å undersøke bakterieinnhold.
- * Bardu kommune ønsker å få gjennomført ei registrering av teknisk standard på alle private avløpsanlegg.
- * Bedre informasjonen til innbyggerne om gunstige tilskuddsordninger.
- * Kommunene bør søke om økte bevilgninger for å kunne støtte flere utbedringstiltak, jo mer midler kommunene kan bidra med, jo større krav til utbedringer kan man stille.
- * Prioritere tiltak etter vannprøver og inspeksjoner.
- * Drikkevann:
 - nok og godt vann for alle
 - sikker og effektiv vannforsyning
 - områder som kan være aktuelle som drikkevannsforsyning må vernes spesielt.
- * Overvåking av vassdragene skal være ei hjelp til å lokalisere og kvantifisere forurensingskilder. Det synes mest hensiktsmessig å holde øye med hygieniske parametre.
- * Få så god oversikt at vi kan sammenlikne tilstanden fra år til år.
- * Artssammensetning av bunndyr gir et godt bilde av forurensingstilstanden. Det vil være ønskelig å foreta slike undersøkelser i vassdragene, men kommunene må skaffe seg kompetanse til gjennomføring.
- * Andre metoder som kan nyttes i overvåkinga;

- måling av klorofyllmengden i avskrap fra steiner (gir et tall for begroing)
- rutinemessig fotografering av bunnen i representative felt.

FISKEFORVALTNING OG FRILUFTSLIV

- * Arbeide med holdninger til naturen blant unge i skole og fritid.
- * Oppvurdere de andre fiskeartene i vassdraget i forhold til laksen.
- * Bedre informasjonen rundt fiskekortsalget:
 - hva kan fiskes (fiskeslag)
 - hvor kan det fiskes (eiendomsforhold, gode kart)
 - hvor får man kjøpt fiskekort (informasjon)
- * Hindre at det overføres fiskesjukdommer (f. eks. Gyrodactilus salaris) fra smittede vassdrag.
- * Begrense kraftutbyggingens negative virkninger på fisk og fisket mest mulig.
- * Gi en oversikt over fiskeforbedrende tiltak som er gjennomført i vassdraget.
- * Opprette ei bedre oppsynsordning i Målselvvassdraget.
- * Undersøke elvenes produksjonspotensiale og følge med i fiskebestandenes utvikling.
- * Bedre lokalbefolkningas muligheter for fiske og friluftsliv i nærområdene til kommunenes tettstedene ved:
 - bedre tilgjengelighet for fiske og annet friluftsliv langs elvene ved f.eks. å tynne skogen.
 - utsetting- og ilandsettingsplasser for båter og kanoer.
 - tilrettelegging av bål-, telt- og rasteplasser langs vassdraget.
 - rydde og merke stier, merke løyper vinterstid.
- * Bedre adkomst og etablere flere fiskeplasser for funksjonshemmede.
- * Etablere parkeringsplasser (skilting, antall), toalettanlegg og søppelkasser/-containere på mye brukte plasser.

- * Gi informasjon om mulighetene for fiske og friluftsliv langs vassdraget.
- * Tilrettelegginga må være så naturtilpassa som mulig.
- * Bedre grunneierorganiseringa langs Målselvvassdraget.
- * Informere om rettigheter og plikter ved organisering.
- * Hvis nødvendig bruke "tvangsmidler" for å få igang organisering; ekspropriering av fiskerettigheter eller flertallsvedtak med hjemmel i lakse- og innlandsfiskeloven eller jordskifteverket.
- * Organisering er nødvendig for å få tilskudd til kultiveringstiltak eller andre utbedringer i vassdraget, ved planer om alternative næringer i landbruket m.m.
- * For Målselva er S.U.M. et naturlig utgangspunkt i gr.eierorganiseringa, i samarbeid med landbrukskontoret.
- * Informasjon om kommunene:
 - natur- og kulturverdier
 - fiskeguide; kortsalg, arter, utbredelse, fiskeredskaper, tidspunkt
 - fiskesjukdommer
 - overnattingssteder
 - informasjonstavler; langs vegene, parkeringsplasser, stier, nasjonalpark og andre verneområder

KULTUR OG REISELIV

- * Registrere, restaurere og ta vare på kulturminner i henhold til lov om kulturminnervern.
- * Der det er ønskelig, legge til rette kulturminner for publikum.
- * Øke tilbudet av book- og salgbare reiselivstilbud i området.
- * Ferdse- og rekreasjonsmulighetene langs vassdragene må bli bedre.
- * Regulere og begrense villcamping.
- * Tilrettelegging for reiseliv bør skje i samarbeid mellom miljø- og kulturetatene og reiselivsnæringa i kommunene.
- * Positiv tilrettelegging i stedet for forbud, på en slik måte at kvaliteten på ressursene ikke forringes.

- * Skjerme områder gjennom å ikke informere eller tilrettelegge, f.eks. Øvre Dividal Nasjonalpark.
- * Ta vare på gamle håndverktradisjoner.
- * Bevare kulturlandskapet langs vassdraget.

NATURVERN OG NATURINNGREP

- * Inngrep i og langs Bardu-Målselvvassdraget skal gjennomføres slik at andre verdier ikke blir forringet (landbruk, fiske, friluftsliv og naturmiljø).
- * Gjøre ulempene etter kraftreguleringene minst mulig ved:
 - bedre avtalene med kraftregulantene i vassdraget ved frivillighet.
 - revidere konsesjonsvilkårene ved hjemfall av konsesjonene.
 - jevnere vannstand
 - terskelbygging
- * Utnytte massedeponiene som ligger klare til bruk i steden for å åpne nye massetak når det er økonomisk forsvarlig.
- * Så langt det er mulig, utarbeide ei plan for erosjonssikring langs hele vassdraget:
 - vedlikeholde gamle forbygninger
 - tette gamle forbygninger som tiltak for å minske minkbestanden, bruddskader hos elg.
 - sørge for at vilkårene for nye elveforbygningene blir fulgt opp.
 - fullføre vilkårene som er satt for etterarbeid på elveforbygninga (f. eks. kjøre på masse som vegetasjon kan etablere seg i).
 - tenke flerbruk ved etablering av forbygninger, eks. fiskeplasser, stier o.l.
 - la elvene i deler av vassdraget utvikle seg naturlig.
- * Redusere mulighetene for skadevirkninger av forsvarets aktiviteter gjennom nært samarbeid med miljøvernoffiserene.
- * Det bør ikke anlegges veger for nært vassdrag og man må sørge for etablering

- av kantvegetasjon der veger er nær til vassdrag.
- * Bevare evt. etablere kantvegetasjon langs vassdragene. Mål og tiltak m.h.p. kantvegetasjon vil variere etter hvilket *formål* den skal tjene.
 - * Revidere kommunale forskrifter for motorisert ferdsel i utmark. Gjennom disse har man anledning til å foreslå:
 - hvor det skal brukes båt evt. båtforbud ("verneområder").
 - bruk av motor og begrensninger på størrelse.
 - spesielle restriksjoner for båt-/motorbruk m.h.t. tider av døgnet/året.
 - sonere vassdragene m.h.t. båt-/motorbruk.
 - * Skaffe oversikt over hva som finnes av sand- og grusressurser i og langs vassdraget og sørge for at det blir laget ei forvaltningsplan.
 - * Oppdatere viltkart. Viktige viltbiotoper og trekkveger langs vassdraga må tas vare på.
 - * Ta vare på spesiell flora og vegetasjon, og deres voksesteder.
- * Skoleverket bør knytte kontakter med andre etater og faginstanser i og utenfor kommunene (f. eks. næringsmiddelkontrollen).
 - bruke/låne utstyr til gjennomføring av praktiske undersøkelser.
 - skaffe nødvendig utstyr til den enkelte skole.

UNDERVISNING

- * Undervisningen i skoleverket skal:
 - gi kunnskaper om sammenhenger i naturen.
 - skape holdninger i forhold til bruk av vassdraget og naturen.
 - gi forståelse for miljøvern.
 - utvikle evne for å ta ansvar for andre.
 - skape samfunnsengasjement.
 - gi naturopplevelser.
- * Alle skolene i området som dekkes av flerbruksplana, bør ha lett tilgjengelig områder som egner seg til undervisningen som er beskrevet ovenfor.
- * Kompetanseheving for lærere i grunnskolen bør legges til rette som etterutdanning/kursing.

INNLEDNING

Dette er tiltaksdelen til Flerbruksplanen for Bardu- Måselvvassdraget . Årstall for igangsetting er ikke bindende og justeres ved årlig kommunevis rullering i forbindelse med budsjettarbeidet. Rulleringen gjøres *kommunevis* for tiltakene i den enkelte kommune. Det er angitt der tiltakene er felles for kommunene og der den enkelte kommune er ansvarlig for gjennomføring og finansiering. Der det er mulig /nødvendig er det henvist til gjeldende lovverk. Tiltakene er gruppert temavis etter prioritet fra 1 til 3.

1. PRIORITET

01 Oppfølging av flerbruksplanen

Beskrivelse: Etablere ei gruppe med medlemmer fra styringsgruppa og faggruppene. Gruppa skal sørge for at mål og tiltak blir fulgt opp, og den skal være pådriver overfor etater som er satt som ansvarlig for gjennomføring. Gruppa må ta stilling til revidering av planen fortløpende.

Ansvarlig: Bardu og Måselv kommuner; miljøvernlederne er ansvarlig for å kalle inn til møte.

Tidsplan: Oppsummering ved hvert årsskifte. I 1995 bør det være to møter, et i mai/juni og et ved årsskifte.

Effekt: Pådrivere for at mål og tiltak blir gjennomført og sørge for jevnlig revidering av flerbruksplana.

FORURENSING

02 Tekniske miljøtiltak i landbruket

Beskrivelse: Videreføre planlegging og gjennomføring av miljøtiltak for å hindre forurensing fra gårdsbrukene i begge kommuner.

Ansvarlig: Gårdbrukerne og landbrukskontorene i begge kommuner.

Finansiering: Statlige midler, egenandel og tilskudd fra kommunen (Bardu).

Tidsplan: Alle bruk i Bardu kommune innen 1995, alle bruk i Måselv kommune innen 1997*.

Effekt: Hindre forurensing fra landbruket i å nå vassdragene.

* Dette gjelder for bruk som ligger i nedbørsfeltet til Bardu-Måselvvassdraget

03 Opprette ei tilskuddsordning for tekniske miljøtiltak i landbruket og private avløpsanlegg i Måselv kommune

Beskrivelse: Kommunen bør kunne tilby ei tilskuddsordning der man kan søke om midler til utbedring av tekniske miljøtiltak i landbruket og/eller private avløpsanlegg. Tilskuddet bør kunne dekke 10-50 % av tiltakets kostnader. Kommunestyre må opprette ei slik ordning.

Ansvarlig: Måselv kommune; landbrukskontor og teknisk etat utarbeider forslag

Tidsplan: Arbeid med utforming av forslag høsten -94. Vedtak i kommunen våren -95.

Effekt: Bedre finansieringsmuligheter vil lette gjennomføringa av tiltak som skal hindre forurensninger i å nå vassdraget.

04 Informasjon om tilskuddsordningene som finnes for utbedring av private avløpsanlegg

Beskrivelse: Gi informasjon om hvilke ordninger som finnes gjennom brosjyrer, media, møter etc.

Ansvarlig: Bardu og Måselv kommuner; teknisk etat

Finansiering: Kommunene, statstilskudd

Tidsplan: 1995 -

Effekt: Dette vil være motivasjon for å sette igang utbedringer. Kan vi få folk til å se problemet etter at de har "dratt i snora"?

05 Registrere og utbedre ledningsnett for avløp i Bardu og Målselv kommuner

Beskrivelse: Når tarmbakterier kommer ut i vassdragene skyldes dette feil på ledningsnett, siden vi vet at renseanleggene fungerer 90-100 %. I begge kommuner er det behov for å få registrert standarden på ledningsnett og man vet at det mange steder er behov for utbedringer.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner; teknisk etat

Finansiering: Kommunene

Tidsplan: Arbeidet med utbedring av ledningsnett er startet i -94.

Effekt: Vassdrag frie for tarmbakterier og andre forurensninger.

06 Overvåking av Bardu- Målselvvassdraget

Beskrivelse: Jevnlige prøver ovenfor og nedenfor Setermoen, samt ved Bardufoss kraftstasjon. Etterhvert er det ønskelig å ta jevnlig prøver på flere punkter som i Sjørdalselva, Østerdalselva, i Barduelva ved Fosshaug, Tune, Elverum og i Skoelva ovenfor og nedenfor Løvli.

I Målselv blir det foreslått å ta prøver i Tamokelva, Rostaelva, Divielva, Kirkesdalselva, Takelva, Andselva, Mortenelva Bjelma og Fjellfroskelva. I Målselva vil det være aktuelt å ta prøver ovenfor Øverbygd, ovenfor og nedenfor Rundhaug, ved samløpet med Barduelva, nedenfor Andslimoen og nedenfor Olsborg.

Artssammensetning av bunndyr gir et godt bilde av forurensningstilstanden. Det vil være ønskelig å foreta slike undersøkelser i vassdragene, men her mangler kommunene kompetanse til gjennomføring. Andre metoder som kan nyttes i overvåkinga er måling av klorofyllmengden i avskrap av steiner som gir et tall for begroing, og

rutinemessig fotografering av bunnen i representative felt.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner, teknisk etat

Finansiering: Kommunene, statlige tilskudd

Tidsplan: 1995 - (prøvetaking ovenfor og nedenfor Setermoen er satt igang august - 94 i samarbeid med forsvaret)

Effekt: Overvåkingen skal være ei hjelp til å lokalisere og kvantifisere forurensningskilder. Det synes mest hensiktsmessig å holde øye med hygieniske parametre. Få så god oversikt at vi kan sammenlikne tilstanden fra år til år.

07 Ferdigstille hovedplan for avløp i Målselv kommune

Beskrivelse: Planen skal gi en oversikt over de kommunale renseanleggene og driften av disse i åra framover.

Ansvarlig: Målselv kommune; teknisk etat

Finansiering:

Tidsplan: Innen 1994

Effekt: Et godt hjelpemiddel for videre arbeid med avløpsbehandling i kommunen.

08 Registrere og utbedre avløp fra spredt bebyggelse i Bardu kommune

Beskrivelse: Gå gjennom samtlige bolighus og registrere teknisk standard på avløpsanlegg og sammenholde dette med liste for tømning av septik. Hvilke bekker vil potensielt kunne forurennes? Det må engasjeres en person for å gjennomføre prosjektet. Informasjon til brukerne er viktig før registrering settes igang.

Ansvarlig: Bardu kommune; teknisk etat

Finansiering: Bardu kommune dekker inntil 50% av tiltaket, resten egenfinansieres.

Tidsplan: Oppstart registreringer 1995

Effekt: Registreringene vil danne grunnlag for arbeid med utbedringer av anleggene.

09 Skilting av tømme- og vaskeplasser for busser og bobiler

Beskrivelse: Det er etablert 4 tømmeplasser i prosjektområdet, men skiltingen av plassene er mangelfull. I tillegg bør det settes opp informasjon på stoppeplasser, hoteller, campingplasser m.v.

Ansvarlig: Statens vegvesen (skilting). Bardu og Målselv kommuner; teknisk etat og reiselivsnæringa (drift, informasjon).

Finansiering: Statens vegvesen (skilting), kommunene (drift)

Tidsplan: 1994

Effekt: Unngå forsøpling og tilgrising langs vassdraget. Gi et godt servicetilbud.

FISKEFORVALTNING OG
FRILUFTSLIV

10 Arbeide for å endre konsesjonsvilkårene for kraftreguleringene i Bardu og Målselv kommuner ved revidering (hjemfall av konsesjonene)

Beskrivelse: Kommunene ønsker å endre konsesjonsvilkårene ved revidering på følgende punkter:

- krav om minstevassføring
- opprette et fond der midlene skal gå til tiltak i vassdragene, en viss prosent av konsesjonsavgifta skal danne grunnlag for fondet.

- regulanten bør kunne pålegges uttynning av fiskebestander (Altevatn).

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommune må arbeide for å fremme dette hos gjeldende myndigheter (miljøvernavdelinga hos fylkesmannen, DN, NVE m.fl.).

Tidsplan: 1995 - 2000

Effekt: Bedre forholdene etter kraftreguleringa.

11 Samle undersøkelser som er gjort i vassdraget m.h.t. fiskebestander og -forvaltning

Ulike instanser har gjort en rekke undersøkelser i vassdragene og det er nødvendig å skaffe en oversikt over hva som er gjort for å ikke å gjøre dobbeltarbeid. Både institusjoner innen og utenfor kommunen har gjort arbeider i vassdragene, men ingen har den totale oversikt over hva som er gjort.

Ansvarlig: Miljøvernledere og miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen

Tidsplan: I løpet av 1994

Effekt: Få oversikt over hvilke arbeid som er gjort i kommunene. Muligheter for ulike etater f. eks. undervisning, til å finne og benytte seg av informasjon.

12 Utsetting av røye i Barduelva

Beskrivelse: Som kompensasjon for kraftreguleringa har regulanten (Troms kraftforsyning) blitt pålagt av DN å sette ut røye i Bardumagasinet. Det skal være regulære utsettinger og røya som settes ut fanges med teiner i Altevatn. Regulanten er også pålagt å gjøre etterundersøkelser.

Ansvarlig: Regulanten og DN

Finansiering: Regulanten

Tidsplan: Settes igang senest 1995

Effekt: Bedre røyebestanden i Barduelva.

13 Uttynning av røye i Altevatn ved teinefiske

Beskrivelse: Altevatn er blitt et overbefolka røyevatn etter kraftreguleringa. Naturforvaltningsnemnda i Bardu har gjort vedtak om at det skal satses på Altevatn og at man vil bedre forholdene etter kraftreguleringa. Ved hjelp av et stortilt teinefiske skal man ta ut 10-15 tonn røye i 2-3 år.

Ansvarlig: Kommunen

Finansiering: Kommune, grunneier (Statskog), regulanten og statstilskudd (fiskefondet).

Tidsplan: Oppstart 1995

Effekt: Gjøre Altevatn til et mer attraktivt fiskevatn ved at kvaliteten (tilvekst og parasittfri) på røya blir bedre.



14 Utsetting av 3-årig ørret i Altevatn

Beskrivelse: Sette ut ørret som skal fungere både som fiskeobjekt og som predatorfisk i vatnet. Det vil antakelig være nødvendig å opprette et kultiveringsanlegg i Barduvassdraget for å kunne drette opp fisk til utsetting i Altevatn, jfr. kultiveringsplan for Troms. Det er hjemmel i konsesjonsvilkårene for å pålegge regulanten å sette ut fisk i Altevatn.

Ansvarlig: Regulanten (pålegg fra DN).

Finansiering: Regulanten

Tidsplan: Pålegg gis innen 1995. Utsetting av stedegen ørret tidligst i 1999 hvis eget kultiveringsanlegg må bygges. Tidligere utsetting kan bli aktuelt hvis det gis dispensasjon til å sette ut fisk fra andre kultiveringssoner (miljøvernvedelings hos Fylkesmannen).

Effekt: Gjøre Altevatn til et mer attraktivt fiskevatn gjennom å sette ut fisk som både er fangbar og som kan desimere røyebestanden (og dermed bedre kvaliteten) i vatnet.

15 Oppfølging av kultiveringstiltak i Altevatn

Beskrivelse: Undersøke effektene av utsettinger og uttynningsfiske, og fortløpende vurdere videre behov for tiltak.

Ansvarlig: Grunneier

Finansiering: Regulanten, grunneiere

Tidsplan: Avhengig av når tiltakene settes igang.

16 Hindre overføring av fiskesjukdommer til Målselvvassdraget

Beskrivelse: Det er spesielt lakseparasitten Gyrodactylus salaris man er redd for å få inn i vassdraget. Det bør være god informasjon om hvordan man unngår smitteoverføring på; alle reiselivsbedrifter, rasteplasser/stoppsteder i og utenfor kommunen og på alle steder der det selges fiskekort. Det kan være aktuelt å opprette desinfeksjons-stasjoner og lokalt tilbud om båtutleie.

Ansvarlig: Veterinærmyndighetene, S.U.M., jeger- og fiskeforeninger, Målselv kommune; miljøvernlederen i samarbeid med reiselivsbedriftene.

Tidsplan: Innen neste fiskesesong (-95)

Finansiering: Statstilskudd (fiskefond) og kommunen.

Effekt: Unngå å få sjukdommer inn i vassdraget som kan skade fiskebestandene.

17 Bedre grunneierorganiseringa langs Målselvvassdraget

Beskrivelse: For å få til ei bedre fiskeforvaltning i Målselvvassdraget, er det nødvendig at grunneierne går sammen i grunneierlag. Det er ønskelig å få til ei frivillig ordning der alle grunneierne langs vassdraget er med. "Tvangsmidler" for organisering kan nyttes med hjemmel i lakse- og innlandsfiskekorten og Jordskifteloven.

Ansvarlig: S.U.M., grunneiere og Målselv kommune; landbrukskontoret

Tidsplan: 1994 - 2000

Effekt: Ei organisering vil medføre mange fordeler for grunneierne og allmennheten.

- grunneierne kan få inntekter av fiskekortsalg

- bedre oppsynsordning

- større muligheter for å drive kultiveringsarbeid

- lettere for allmennheten å finne ut hvor og når man kan fiske

- lettere å få tilskudd til å gjennomføre fysiske tiltak i/langs vassdraget.

18 Undersøke fiskebestandene nedstrøms Dividalen kraftverk

Beskrivelse: Det er kommet henvendelse fra elveierlaget i området der det uttrykkes bekymring for virkninger av kraftverket (vanntemperatur, vassføring) på fiskebestandene. Elveierlaget ønsker nye undersøkelser av kraftverkets virkning på fiskebestandene.

Ansvarlig: S.U.M., Troms kraftforsyning og UiTø - fiskerihøgskolen.

Finansiering: Troms kraftforsyning

Tidsplan: 1995 -

Effekt: Undersøkelsene vil danne grunnlag for vurdering av utsetting av fisk (ørret) eller andre biotopforbedrende tiltak for ørret og harr (evt. andre arter?) i hele vassdraget.

19 Kartlegge bestand av fiskender og villmink

Beskrivelse: Kartlegge bestand av fiskender og villmink på den lakseførende del av Divielva/Måselva ned til Måselvfossen, og vurdere tiltak for evt å begrense skadevirkninger av disse.

20 Bedre fiskeoppsynet i Måselv- vassdraget

Beskrivelse: Opprette ei bedre oppsynsordning i vassdraget.

Ansvarlig: Politimyndighetene og grunneiere (private og Statskog).

Finansiering: Kommune, elveierlag og statstilskudd.

Tidsplan: Igangsettes sommeren 1994

Effekt: Hindre ulovligheter i forbindelse med fiske i vassdraget.

21 Bedre lokalbefolkningas muligheter til fiske og friluftsliv i nærområdene til Setermoen

1. Setermoen elvepark

Beskrivelse: Ferdigstille parken med stier, bru, fiskeplasser, sitteplasser m.m.

Gjennomføre biotopregistrering i området. Kombinere stien med kano-/båtutleie.

Skolene ønsker å være med på utforminga av parken og knytte området til miljølære.

Ansvarlig: Bardu kommune; miljøvernleder, teknisk etat, kulturkontor og skolene.

Finansiering: Kommunen og offentlige tilskudd.

Tidsplan: 1994 -

2. Toftakervatnet og Sætervatnet

Beskrivelse: Områdene er svært godt egnet som nærområde for fiske og friluftsliv. Forsvarets aktiviteter legger begrensninger på bruken av områdene og det er klare interessekonflikter i området.

* Forsvaret må sørge for skikkelig opprydding i området, evt. sikring.

* Det er laget ei plan for badeplass ved Toftakervatnet, videre oppfølging.

* Fra Setervann boligfelt langs østsida av Setervatnet går det et trakk i tildels vått terreng. Dette trakket oppgraderes til tørr sti. Ved A10 er det en plass som i dag brukes til parkering for allmenheten i forbindelse med besøk til Toftakervatnet og Setervatnet. Atkomst derfra til Setervatnet bør oppgraderes til tørr sti

Ansvarlig: Bardu kommune, grunneiere (Statskog og private), forsvaret og interesseorganisasjoner.

Finansiering: Kommunen, offentlige tilskudd og grunneier.

Tidsplan: Oppstart 1995 -

Effekt (20 og 21): Lette tilgjengeligheten til og gjøre nærområder mer attraktive for lokalbefolkningen og tilreisende.

22 Bedre lokalbefolkningas muligheter til fiske og friluftsliv i nærheten av tettstedene i Måselv

Beskrivelse: Rydde stier og fiskeplasser, opprette telt- og bålplasser, skilting og merking av stier mm.

- Heggelia (Barduelva)

- Andselv (Andselva, Andsvatnet, Barduelva og Måselva)

- Olsborg - Moen (Takelva og Måselva, sammenknytning mellom Høgtun og Buktamoen.)

- Karlstad (Måselva)

- Rundhaug (rundt brua)

- Øverbygd (Tamokelva, Rostaelva, Divielva)

Ansvarlig: Måselv kommune; kulturkontor, landbrukskontor, skole etat og miljøvernleder

Finansiering: Kommunen, SKAP- og/eller BU-midler (sommervikarer).

Tidsplan: Må vurderes for hvert tettsted

Effekt: Lette tilgjengeligheten til og gjøre nærområder mer attraktive for lokalbefolkningen og tilreisende.

23 Offentlige toalett

Beskrivelse:

- Trollhaugen, Olsborg: På rasteplassen er det planer om bygging av et offentlig toalett i samme bygg som pumpestasjonen som står der.
- Ved fiskeplassene som er tilrettelagt for funksjonshemmede.
- Snuplassen i Dividalen.
- Toppen ved Altevatt: For at ikke områdene rundt parkeringsplassen på toppen skal bli tilgriset, er det nødvendig at det settes opp et offentlig toalett.

Ansvarlig: Målselv og Bardu kommuner; kulturkontor (planlegging) og teknisk etat (drift)

Finansiering: Kommunene

Tidsplan: 1994 (Trollhaugen) 1995 (Toppen og Dividalen)

Effekt: Rasteplassen ved Trollhaugen brukes hyppig av både tilreisende og lokalbefolkninga og det er behov for et toalett. Plassen blir mer attraktiv og vi slipper uønsket "etterlatenskap" i området.

KULTUR OG REISELIV

24 Natur- og kultursti mellom Bardufossen og Målselvfossen

Beskrivelse: Ferdigstille stien mellom fossene. Det gjenstår rydding av skog, merking, sikring og skilting av traséen. Stien skal ha utgangspunkt på Fossmotunet. Kan kombineres med båt eller ferge på Målselva.

Ansvarlig: Målselv kommune; kulturkontoret

Finansiering: Kommunen, statstilskudd, Troms kraftforsyning

Tidsplan: Natur- og kulturstien 1994 - 1996, båt/ferge ferdig 1995 avhengig av båtbygging og grunneieravtaler.

Effekt: Stien skal kunne brukes av lokalbefolkninga og tilreisende, både for fottur, riding og hest m/ vogn.

25 Laksevindu i Målselvfossen

Beskrivelse: Denne innretninga skal gjøre det mulig å se laksen gå opp i fossen. Det forutsettes samarbeid med reiselivsnæringa i området.

Ansvarlig: Målselv kommune

Finansiering: Kommunen og statstilskudd (vassdragsmidler).

Tidsplan: Ferdigstilles 1995

Effekt: Gjøre området rundt Målselvfossen mer attraktivt, også for folk som ikke ønsker å fiske. Tilgjengeligheten til fossen blir bedre. Det vil være gunstig å samle flere aktiviteter på ett sted til et informasjonssenter rundt laks/fiske.

26 Bygge en komse i Målselva

Beskrivelse: Rekonstruere denne tradisjonelle båttypen til bruk på Målselva i reiselivssammenheng og for lokalhistorie. Viktige samarbeidspartnere vil være Tromsø museum og reiselivsnæringa.

Ansvarlig: Målselv kommune, Landsdelsutvalget -"Fotefar mot nord".

Finansiering: Kommunen, Tromsø museum, private gaver

Tidsplan: Starte bygging i 1996

Effekt: Styre reiselivet inn mot villmarksopplevelser i nærmiljøet. Adgang til komsa på Olsborg og ved Målselvfossen. Tilbud i lokal historie og geografi for skoleverket og lokalbefolkninga

27 Troms forsvarsmuseum i Bardu

Beskrivelse: Plan fra kulturkontoret.

Ansvarlig: Kulturkontoret

Finansiering: Bardu kommune, forsvaret og Troms fylke.

Tidsplan: 1994 - 97

28 Restaurering og drift av Strømsør gård

Beskrivelse: Videre restaurering av gården må gjennomføres og man ønsker å få til et levende gårdsmiljø der. Samarbeid med skolene, reiselivsnæringa m.fl. Plan fra kulturkontoret.

Ansvarlig: Bardu kommune; kulturkontor

Finansiering: Kommunen og Landsdelsutvalget ("Fotefar mot nord")

Tidsplan: Oppstart 1994

Effekt: Et levende bygdetun.

29 Restaurering av bjønnbås i Sjørdalen

Beskrivelse: Restaurere en gammel fangstinnretning.

Ansvarlig: Bardu kommune; kulturkontor

Finansiering: Kommunen, Troms fylke

Tidsplan: Oppstart 1994

NATURVERN OG NATURINNGREP

30 Opprettelse av "miljøfond"

Beskrivelse: Formannskap/kommunestyre vedta å sette av en viss prosent av konsesjonsavgifta årlig til et eget fond. Midlene skal brukes til miljøtiltak i vassdragene.

Ansvarlig: Miljøvernlederne legger fram forslag for formannskapet.

Tidsplan: I løpet av høsten 1994

Effekt: Sikre finansiering av tiltak i vassdragene.

31 Velge inn en representant fra kommunene til å sitte i Kraftregulantenens Forening

Beskrivelse: Sørge for at kommunene kan komme inn med en representant hver i Kraftregulantenens Forening.

Representanten skal sørge for kontakten mellom brukere, grunneiere og interessenter og regulantene når det gjelder miljøforhold f. eks. jevnere vassføring.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner

Tidsplan: I løpet av 1994

Effekt: Bedre kontakten mellom regulantene og brukerne langs vassdraget. Det blir lettere for brukerne å vite hvem de skal henvende seg til når det gjelder forhold rundt kraftreguleringa.

32 Gjøre frivillige avtaler med regulantene om følgende:

Beskrivelse:

- jevnere og større minstevassføring
- reguleringer i vassføringa må skje over lang nok tid slik at miljøet har muligheter til å reagere på endringene, f. eks. stenging/kjøring av kraftverkene.
- samkjøring mellom regulantene i vassdraget m.h.t. vassføringa
- bygging av nye terskler i Barduelva i h.h.t. prioriteringsplan som NVE har utarbeidet og Østerdalen utmarkslag har sluttet seg til.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner og Statkraft og Troms kraftforsyning.

Tidsplan: 1995 - 2000

Effekt: Gjøre ulempene av kraftreguleringa mindre. Dette kan være en måte å prøve ut eventuelle nye konsesjonsvilkår.

33 Nye tekniske innretninger på Innset kraftstasjon.

Beskrivelse: Statkraft arbeider med nye innretninger som vil gi mindre variasjon i vannstanden på Vetlvatnet.

Ansvarlig: Statkraft

Finansiering: Statkraft

Tidsplan: Planleggingsarbeidet er startet

Effekt: Dette vil gjøre at faren for erosjon blir mindre og at vassføringa i Barduelva blir jevnere.

34 Vedlikehold av terskler i Barduelva, Østerdalen.

Beskrivelse: Reparere gamle terskler som Statkraft har bygd i Barduelva

Ansvarlig: Statkraft

Finansiering: Statkraft

Tidsplan: Oppstart høsten 1994

Effekt: Bedre gyte-, oppvekst- og leveområder for fisk og bedre det visuelle inntrykket.



35 Etablere et forum for kontakt mellom forsvaret, grunneiere, brukere og kommunene

Beskrivelse: Det er stadig behov for kontakt mellom forsvaret og andre interessenter i områdene. Vi foreslår å opprette et forum for diskusjon og samtale. Møtene som arrangeres før (og etter) øvelsene er ofte for store til at folk tør/ønsker å ta ordet.

Medlemmene i forumet bør ha myndighet til å ta avgjørelser og de bør representere de viktigste interessene. Faggruppa foreslår at følgende bør delta: Representanter fra forsvaret, grunneierne, Statskog, miljøvernlederne og kommunenes administrasjon.

Ansvarlig: Kommunene må ta initiativ til dannelsen av forumet.

Tidsplan: I løpet av høsten 1994

36 Revidere forskrifter om motorisert ferdsel i vassdraget

Beskrivelse: I deler av vassdraget er det ønskelig å sette begrensinger på båt- og motorstørrelse utover det som står i Lov om motorisert ferdsel i utmark. Kommunene har anledning til å utarbeide egne forskrifter.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner; miljøvernlederne utarbeider forslag.

Tidsplan: Før neste års båtsesong starter

Effekt: Unngå unødig motorbruk der det kan være til sjenanse og skade for folk og dyr.

37 Lage ei plan for elveforbygninger i hele vassdraget

Beskrivelse: Det vil hele tiden være nødvendig med vurderinger og befaringer ved ønsker om nye forbygninger. Ved hvert inngrep må nytten av dette vurderes opp mot verdien av et naturlig vassdrag. Det bør settes av områder i vassdragene der elvene kan få utvikle seg naturlig. Ved utvelgelse av områder som skal skjermes mot forbygging, bør opplysninger fra Fylkesmannen om spesielt verneverdige

faunalokaliteter tas i betraktning. Ved bygging av nye forbygninger skal det tenkes flerbruk.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner sammen med NVE.

Finansiering: NVE og kommunene

Tidsplan: 1994 -

Effekt: Så langt det er mulig prioritere elveforbygninger i forhold til hverandre. Det kan tilrettelegges fiskeplasser for funksjonshemmede og andre, stier, observasjonsplasser for fugl o.l. på forbygningene.

38 Informasjon til og tilbakemelding fra grunneiere og andre brukere om elveforbygninger

Beskrivelse:

1. Grunneierne og andre brukere må være flinke til å gi signaler om utforming og etterarbeid på forbygningene.
2. Bruke media til å belyse situasjonen.
3. *Informere og motivere* grunneierne og andre brukere til å "følge med" forbygningene (skader, behov for nye forbygninger).
4. Sørg for å etablere eventuelt vedlikeholde kantvegetasjon på forbygningene der dyrkamark går helt ut på forbygningene.

Ansvarlig: NVE (erfaringer fra prosjekt i Tana) Bardu og Målselv kommuner og grunneiere (kantvegetasjon).

Finansiering: Kommunene og NVE

Tidsplan: 1994 -

Effekt: Best mulig effekt og minst mulig ulemper av forbygninger.

39 Konsekvensanalyse ved videre hytteutbygging ved Altevatn - Innset

Beskrivelse: Ved eventuell videre utbygging eller etablering av nye hyttetomter/hyttefelt/caravanplasser, bør man vurdere nytten/fordelene av dette opp mot andre interesser i området.

Ansvarlig: Bardu kommune sammen med grunneierne.

Tidsplan: Når forslag på nytt hyttefelt kommer.

40 Kommunale forskrifter for uttak av sand og grus

Beskrivelse: Utarbeide kommunale forskrifter for uttak av sand og grus, herunder bestemmelser om avslutning av uttakene og krav om fond for å dekke oppryddingskostnadene

Ansvarlig:

Tidsplan:

Effekt:

41 Sikre adkomst ned til Andselva ved omlegging av E6 ved Andselv

Beskrivelse: Inngå samarbeid med Statens Vegvesen om å sikre lokalbefolkningas adkomst til Andselva. Eventuelt samarbeid om tilrettelegginger rundt sentrum.

Ansvarlig: Målselv kommune; teknisk etat og miljøvernleder.

Finansiering: Statens vegvesen sørger for tilpasninger i sitt arbeid.

Tidsplan: Byggeperiode E6 - Andselv.

Effekt: Viktig nærfriluftsområde for Andselv.

UNDERVISNING

42 Gjennomføre 40-timers etterutdanningskurs i miljølære for alle lærerne i grunnskolen

Beskrivelse: Miljølære er fra departementshold pekt ut som et satsingsområde innen grunnskolen.

Ansvarlig: Skolekontorene og den enkelte skole.

Finansiering: Kommunene med støtte fra fylke og stat til planleggingsarbeidet.

Tidsplan: Planleggingsarbeidet skal være ferdig og etterutdanningskurset startet i løpet av skoleåret 95/96. Departementet ønsker at etterutdanninga skal være gjennomført i løpet av en 5-års periode.

Effekt:

1. Motivere lærerne til å ta miljølære inn i all undervisning.

2. Informere elever og lærere om miljølære og flerbruksplan for B-M-vassdraget.

3. Bruke flerbruksplana som oppslagsverk og utgangspunkt for miljølære.

43 Utvikle opplegg innenfor miljølære i forbindelse med 40-timers kurset

Beskrivelse: Med bakgrunn i vassdragenes bruk, økologi og miljøpåvirkning.

Det må være åpent for lokale variasjoner, den enkelte skole skal utvikle sitt eget opplegg etter hvilke ressurser de har tilgjengelig i nærområdene.

Ansvarlig: Skolekontorene og den enkelte skole, med medlemmene i faggruppe undervisning som pådrivere.

Finansiering: Kommunene

Tidsplan: Høsten -94 og våren -95

44 Samle kunnskap om økologi i vassdraget og vassdragsnære områder

Beskrivelse: Få en oversikt over hvilke registreringer og undersøkelser som er gjort i vassdraget og ytterligere behov for undersøkelser. En kartlegging av biotopene rundt skolene vil være viktig for deres utnyttelse av områdene.

Skolene må gi klare signaler til miljøvernlederne om hvilke områder de ønsker å bruke.

Ansvarlig: miljøvernlederne og fagetater utenfor kommunene eks. UiTø, miljøvernavdelinga, Tromsø museum, ornitologisk forening m.fl.

Finansiering: Hovedfagsstudenter kan utføre nye registreringer.

Tidsplan: Skolene skal ha fått oversikt over områdebruk/-behov innen våren -95.

I løpet av sommeren -95 bør aktuelle undersøkelser, registreringer foregå.

Effekt: Peke ut områder som bør bevares eller må tilrettelegges for bruk i undervisningen.

45 Sikre tilgang til arealer i nærheten av skolene

Beskrivelse: Gjøre frivillige avtaler med grunneiere for bruk av områder.

Ansvarlig: Skolene

46 Tverretattlig samarbeid for finansiering av prosjekter knyttet til miljølære

Beskrivelse: For å sikre gjennomføring av prosjekter og samordning av aktiviteter i undervisninga.

Ansvarlig: Skolekontorene og de andre etatene i Bardu og Målselv kommuner.

2. PRIORITET

FORURENSING

47 Arbeide for å få økte bevilgninger fra staten til utbedring av private avløpsanlegg

Beskrivelse: Arbeide gjennom fylkesmannen for å få til (enda) bedre tilskuddsordninger slik at egenandelen i finansiering blir mindre.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner

Finansiering:

Tidsplan: 1995 -

Effekt: Gjøre det mer attraktivt å utbedre avløpsanlegg og dermed bedre vannkvaliteten i vassdraget.

48 Sikre framtidig drikkevannskilde i Nedre Bardu

Beskrivelse: Det er lokalisert et område i Nedre Bardu (v/ Elverumskrysset) som har kapasitet til å forsyne både Bardu og Målselv med vann. Det kan være aktuelt å regulere området for å sikre vannkilden.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommuner; teknisk etat.

Tidsplan:

Effekt: Sikre vannkilder for framtida.

FISKEFORVALTNING OG FRILUFTSLIV

49 Vurdere begrensninger av fiske fra båt i øvre deler av Målselva

Beskrivelse: Det er ønskelig å forby fiske fra båt i Divielva.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndighetene og elveierlaget.

Tidsplan:

Effekt: Hindre overføring av smittsomme fiskesjukdommer.

50 Undersøke produksjonspotensialet for laks i sideelvene til Målselva

Beskrivelse: El-fiske (eller andre metoder) etter lakseyngel i sideelvene til Målselva.

Ansvarlig: Fiskeforvalteren

Finansiering: Troms kraftforsyning

Tidsplan:

Effekt: Undersøkelsene skal danne grunnlag for å vurdere behov for utsetninger eller andre biotopforbedrede tiltak i vassdraget.

51 Opprette fiskeplasser for funksjonshemmede i forbindelse med tettstedene Rundhaugen og Øverbygd

Beskrivelse: Det er behov for fiskeplasser for funksjonshemmede i nærheten av tettstedene i tillegg til de plassene som allerede er opprettet. Fiskeplassen på Rundhaugen plasseres ved strømvaviseren rett utenfor det gamle meieriet.

Ansvarlig: Målselv kommune; miljøvernleder, teknisk etat og kulturkontor i samarbeid med lokale lag og foreninger.

Finansiering: Kommunen, statstilskudd

Tidsplan:

Effekt: Gi et godt tilbud til folk med bevegelsesvansker. Fiskeplassen må legges tilrette sammen med lokalbefolkninga.

52 Kultiveringstiltak i Målselva

Beskrivelse: Undersøke mulighetene for å drive kultiveringstiltak både i Målselva og i mindre innsjøer i området, hvor det er

grunn til å tro at relativt liten innsats kan gi stor effekt.

Ansvarlig: Målselv kommune miljøvernleder.

Finansiering:

Tidsplan:

Effekt:

53 Flytebrygge på båtutsettingsplassen ved Altevatn

Ansvarlig: Hytte- og båteierforeninga

Tidsplan: -

Effekt: Gjøre det enklere å sette ut båter siden vannstanden varierer mye fra år til år og i løpet av året.

KULTUR OG REISELIV

54 Registrering av fornminne ved Sagmo

Beskrivelse: Registrere fangstgravsystem og rydding av kratt.

Ansvarlig: Bardu kommune; kulturkontor

Finansiering: Kommunen, Nedre Bardu skole og Troms fylke.

Tidsplan: -

NATURVERN OG NATURINNGREP

55 Registreringsprosjekt på mink i elveforbygninger

Beskrivelse: Engasjere hovedfagsstudent e.l. til å undersøke omfanget av yngling av mink i forbygninger. Samtidig bør man se på omfanget av beinbrudd hos elg p.g.a. forbygningenes utforming.

Ansvarlig: Målselv kommune: miljøvernleder tar kontakt med UiTø eller andre skoler/institusjoner.

Finansiering: NVE, kommunen og statstilskudd (viltfond).

Tidsplan: I løpet av høsten 1994 sende søknad om viltfondsmidler og henvendelse til skole/institusjon.

Effekt: Dokumentere omfanget av mink i forbygningene. Tiltaket kan eventuelt kombineres med fangst av mink.

56 Samordne revidering og nye registreringer av viltkartene i kommunene

Beskrivelse: Det gjøres registreringer av mange ulike institusjoner og det er behov for å få samlet alt på ett sted.

Ansvarlig: Fylkesmannens miljøvernavdeling i samarbeid med kommunene og viltnemndene.

Tidsplan: Fortløpende

Effekt: Et bedre verktøy for brukerne.

57 Utnytte massedeponiene fra kraftutbygginga

Beskrivelse: Ved bygging av elveforbygninger, veger o.l. bør man vurdere å utnytte massedeponiene før man åpner nye massetak. Økonomisk lønnsomhet må vurderes.

Ansvarlig: NVE ser på lønnsomhet, har oversikt over hvor deponiene er og hvor det er behov for masse til elveforbygninger.

Tidsplan: Fortløpende/etter behov

Effekt: Utnytte en ressurs som er "ferdig til bruk".

58 Registrering av sand- og grusforekomster langs vassdraget i Målselv

Beskrivelse: Målselv kommune skal registrere sand- og grusuttak for å finne status for tema. I ettertid vil det være aktuelt å lage ei forvaltningsplan for de ressursene man registrerer og kartlegger.

Ansvarlig: Målselv kommune; Skog- og jordbrukssjef og miljøvernleder.

Finansiering:

Tidsplan: 1994-1995. Bør vurderes ved rullering av flerbruksplana.

Effekt: Målet for hele planområdet vil være å skaffe oversikt over hva som finnes av slike ressurser og sørge for at det blir laget ei forvaltningsplan for utnyttelse av sand og grus.

59 Forvaltningsplan for sand- og grusressurser i Bardu

Beskrivelse: I Bardu skal NGU i løpet av 1994 registrere forekomster av sand og grus.

Ansvarlig: Bardu kommune; miljøvernleder og NGU

Finansiering: Kommunen, statstilskudd

Tidsplan: sommeren -94. Forvaltningsplan ventes utarbeidet i løpet av -95.

Effekt: Ei plan som beskriver framtidig forvaltning av ressursene.

UNDERVISNING

60 Tilrettelegginger av områder for bruk i undervisning

Beskrivelse: Sette opp observasjonsposter (tårn, utsiktssteder) for spesielt dyre- og fugleliv i egne områder. Bedre tilgjengeligheten til områder som skolene ønsker å bruke:

- Øvre Bardu skole - Bostadtjønna
- Fagerlidal skole - Andselva
- Nedre Bardu skole - natursti.

Aktuelle observasjonsposter kan være:

- Lokan v/ Setermoen
- utløpet av Høgtverrelva
- utløpet av Skoelva
- Målsnes
- Flatnes
- Rundhaug.

Ansvarlig: Skolene gir signaler om hvilke områder som kan være aktuelle.

Miljøvernlederne er ansvarlige for gjennomføringa.

Finansiering: Kommunene med tilskudd fra fylke og stat, f. eks. SKAP-midler, tippemidler o.l.

Tidsplan: 1995 -

Effekt: Rydding av stier vil bedre tilgjengeligheten. Flere skoler har ytret ønske om å få lettere tilgang til lokaliteter som blir mye brukt. Tiltaket vil også ha positiv effekt for lolkalbefolkningen.

61 Utvikle et felles opplegg for overvåking av vassdragene

Beskrivelse: Skolene kan bidra til overvåkinga av vassdragene i samarbeid med teknisk etat.

Ansvarlig: Skolene i samarbeid med teknisk etat.

Tidsplan: Vil være avhengig av hvor høyt teknisk etat prioriterer ei slik overvåking.

Effekt: Bidra til å overvåke vassdragene rene gjennom å lokalisere og kvantifisere forurensingskilder. (Se forurensings-tiltak i 1. prioritet).

62 Innkjøp av eller avtaler om lån av prøvetakingsutstyr

Beskrivelse: Skolene bør ha tilgjengelig utstyr til å ta prøver i vatn og på land. Det bør finnes en eller flere "utstyrs-kofferter" i hver kommune, samt avtaler om lån av utstyr hos miljøvernleder eller teknisk kontor. I tillegg bør skolene ha endel enkelt (lite kostbart) utstyr sjøl.

Ansvarlig: Den enkelte skole og skolekontorene.

Tidsplan: Fra våren -95

Effekt: Skolene skal ha lik mulighet til å utføre samme type undersøkelser. Man sparer utgifter ved at ikke alle skolene må handle inn dyrt utstyr.

63 Utarbeide ei ekskursjonsplan for begge kommuner

Beskrivelse: Sette sammen ei plan for ekskursjoner i kommunene. Plana bør inneholde beskrivelse av ekskursjonsområdet, hvilke fag det passer inn i, hvilke klassetrinn, tilgjengelighet osv.

Ansvarlig: Faggruppe undervisning

Tidsplan: Høsten 1994

Effekt: Samordne og lette planlegging på skolene. Elevene får ei felles plattform, dette er spesielt viktig i Bardu der man har mange barneskoler og ei felles ungdomsskole.

3. PRIORITET

FORURENSING

64 Permanente mottaksordninger for spillolje

Beskrivelse: Bedre ordninger med mottak av spillolje gjennom:

1. Aksjon i kommunene for å få fjernet store private lagre av spillolje.
2. Sentrale institusjoner bør arbeide for å gjøre noe med dette landsdekkende problemet.

Ansvarlig: Bardu og Målselv kommune; miljøvernlederne

Finansiering: Den som leverer må betale litt for det eller oljeselskapene må finansiere returordninger.

Tidsplan: -

Effekt: Hindre at spillolje når vassdraget.

FISKEFORVALTNING OG FRILUFTSLIV

65 Båt-/kanoutsettingsplass ved Toftakervatnet, Sætervatnet og ved Sponga

Beskrivelse: Etablere plasser for utsetting av båt og kano.

Obs! Konflikt med forsvaret ved Toftakervatnet.

Ansvarlig: Bardu kommune i samarbeid med grunneiere.

Finansiering: Kommunen, evt. grunneiere

Tidsplan: -

Effekt: Lette utsetting og ilandsetting av fartøyer. Gjøre det mer attraktivt å ferdes på elva.

66 Bonitering av Tverrelva ved Bardujord og Sjørdalselva

Beskrivelse: Bedre kunnskap om fiskebestandene og biotiske forhold i elvene.

Ansvarlig: Bardu kommune; miljøvernleder tar kontakt med aktuelle faginstanser.

Finansiering: Kommunen

Tidsplan: Innen 1995

KULTUR OG REISELIV

67 Utarbeide ei felles vassdragsutstilling for Målselv (og Bardu)

Beskrivelse: Samle kulturminner som er knyttet til vassdragene med følgende tema: kraftregulering, transport, miljø, fiske, geologi og samisk. Utstillinga kan gjerne kombineres med Fossmotunet, laksevinduet i Målselvfossen og/eller natur- og katurstien rundt Bardufossen.

Ansvarlig: Målselv (og Bardu) kommune; kulturkontor

Finansiering: Kommunen, statstilskudd og Troms Kraftforsyning.

Tidsplan: 1995 - 1997

Effekt: Samle kunnskapen om vassdraget på ett sted. Permanent utstilling som skal være tilgjengelig hele året for skolene, lokalbefolkninga, tilreisende m.fl.. Samle lokale håndverkstradisjoner på ett sted som kan benyttes i restaureringsarbeid mm.

68 Samle kunnskaper om båttradisjoner i kommunene

Beskrivelse: Registrere gamle båttyper og bygge båter på grunnlag av dette.

Ansvarlig: Målselv kommune; kulturkontor, interesseorganisasjoner og privatpersoner.

Finansiering:

Tidsplan: Registreringsarbeidet pågår

Effekt: Båtene kan f. eks. brukes til utleie og i reiselivssammenheng.

69 Viken gård

Beskrivelse: Plan fra kulturkontoret

Ansvarlig: Eier

Finansiering: Privat

70 Melhusstua

Beskrivelse: Plan fra kulturkontoret

Ansvarlig:

Finansiering:

Tidsplan:

Effekt:

71 Isdalen

Beskrivelse: Merke og rydde vandrerled som fungerte som flyktningerute til Sverige under siste krig.

Ansvarlig: Bardu kommune; kulturkontor og miljøvernleder

Finansiering: Kommunen og statstilskudd

Tidsplan: -

NATURVERN OG
NATURINNGREP

72 Registrering av gulveis i Målselv

Beskrivelse: Gulveis forekommer sjelden og det er interessant å registrere voksesteder for planten.

Ansvarlig: Miljøvernlederen i samarbeid med miljøvernavdelinga, skolene og privatpersoner.

Finansiering:

Tidsplan: Våren 1995

UNDERVISNING

73 Utvikle pedagogiske opplegg på kraftstasjoner, renseanlegg m.v.

Beskrivelse: Skolene ønsker bedre og mer pedagogisk riktige opplegg på kraftstasjonene på Innset og Bardufoss og på renseanleggene som brukes som ekskursjonsmål.

Ansvarlig: Skolene må ta et initiativ ovenfor kraftregulantene og teknisk etat, som i samarbeid må utforme opplegg som begge parter kan ha nytte av.

Tidsplan: -

Effekt: Bedre forståelse for prosessene. Det vil også være nyttig for andre grupper som skal besøke disse stedene.

LITTERATUR BRUKT I FLERBRUKSPLANA

Bardu kommune rapport 1991: Innsetseret, rapport fra arbeidsgruppe

Bardu kommune, Årsrapport 1988 og 1989: Renseanlegg for Setermoen

F. S. Berge og I. Nygård, Hovedoppgave ved Institutt for vassbygging, Universitetet i Trondheim, NTH 1977/78: Vannbruksplan for Målselv- og Barduvassdraget

Direktoratet for naturforvaltning - rapport 1992 - 7: Verneplan I og II for vassdrag

Eggen, E. (red.) 1960: Bardu bygdebok bind II

Fylkesmannen i Sør- Trøndelag, 1992: Gode råd ved vassdragsplanlegging

Fylkesmannens miljøvernnavdeling i Troms 1989: Utkast til verneplan for våtmarker

Fylkesmannens miljøvernnavdeling i Troms 1992: Utkast til kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Troms

Kiil, A. (red.) 19.. : Målselv bygdebok bind I

Møller, J., Fjalstad, A., Haugane, E., Bugge Johansen, K., Larsen, V., Tromsø museum 1986: Kvartærgeologisk verneverdige områder i Troms

NGU 1983: 1805/3: Råstoffundersøkelser i Nord-Norge, Kvartærgeologiske registreringer i Troms fylke

NIVA -rapport 0-42/70 0-148/70: Resipientundersøkelser i Målselv-Barduvassdraget
Forurensingsundersøkelser i Målselva & Forurensingsundersøkelser i Barduelva

NIVA -rapport 0-82055: Konsekvensanalyse av oppryddingstiltak i Målselv/Barduvassdraget, rapport nr.1

NIVA -rapport nr. 16/81: Rutineundersøkelser i Målselv- Barduvassdraget 1979 -80

NIVA -rapport nr. 99/83: Rutineundersøkelser i Målselv- Barduvassdraget 1981-82

Norges vassdrags- og energiverk 1992, publikasjon nr. 20: Differensiert forvaltning av vernede vassdrag

VEDLEGG TIL FLERBRUKSPLAN FOR BARDU - MÅLSELVVASSDRAGET

SONEINDELING AV VASSDRAGET

Stortinget har gjennom vedtak av verneplanene for vassdrag I - IV, vernet en rekke vassdrag mot kraftutbygging. Hovedbegrunnelsen for vedtakene om vern av vassdrag, er ønsket om å ta vare på et representativt utvalg av norsk vassdragsnatur med et variert spekter av verne- og friluftsinnteresser.

Vedtakene gjelder formelt bare vern mot kraftutbygging. Stortinget har imidlertid i forbindelse med verneplanene flere ganger uttalt at en også må unngå andre inngrep som kan redusere verneverdien. NVE og Miljøverndepartementet har derfor de siste par årene arbeidet med retningslinjer for forvaltning av verna vassdrag.

Miljøverndepartementets anbefalinger til forvaltning av de verna vassdragene vil komme i form av rikspolitiske retningslinjer jfr. plan- og bygningsloven § 17 - 1.

Hele Målselvvassdraget er vernet i verneplan I, indre deler av Barduvassdraget (innenfor Altevatn) og Sjørdalselva er vernet i verneplan IV. I planarbeidet har vi valgt å bruke differensiert forvaltning på hele Bardu- Målselvvassdraget, sjøl om store deler av vassdraget ikke er verna. Differensiert forvaltning vil si at man lager en mal på hvordan planlagte inngrep anbefales vurdert i ulike deler av vassdraget.

FORVALTNINGSKLASSER

Vi har delt inn vassdraget i fire klasser etter en grov vurdering av vassdragets status (tekniske inngrep, ferdsel, naturfaglige verdier osv.).

Nedenfor følger en beskrivelse og satt opp en forvaltningsstrategi for hver av klassene:

Klasse 1

Beskrivelse: Vassdragsområde i og ved tettsteder som har stor betydning for lokalt friluftsliv og som landskapselement.

Forvaltning: Inngrep som er til skade for pedagogiske verdier, friluftsverdier, herunder fiske og framkommelighet i og langs vassdraget, eller opplevelsesverdier, bør unngås.

Klasse 2

Beskrivelse: Vassdragsområde med moderate inngrep i selve vannstrengen og hvor nærområdene består av utmark, skog- og jordbruksområder med spredt bebyggelse. De menneskelige inngrep utenfor vannstrengen kan være relativt store.

Forvaltning: Hovedtrekkene i landskapet må søkes opprettholdt. Inngrep som endrer forholdene i kantskogbeltet langs vassdraget og i de områder som oppfattes som en del av vassdragsnaturen, bør unngås. Inngrep som enkeltvis eller i sum medfører endringer av en viss betydning i selve vannstrengen, bør unngås. Leveområder for truede plante- og dyrearter og områder med store verneverdier bør gis særlig beskyttelse.

Klasse 3

Beskrivelse: Vassdragsområde som er regulert til kraftproduksjon men likevel har stor betydning for lokalt og regionalt friluftsliv. Utenom hytter er det lite eller ingen bebyggelse i området.

Forvaltning: Landskapsformer og vegetasjon langs vassdraget må søkes opprettholdt. Leveområder for truede plante- og dyrearter og områder med store verneverdier bør gis særlig beskyttelse.

Klasse 4

Beskrivelse: Vassdragsområde som er lite berørt av moderne menneskelig aktivitet og som derfor har stor opplevelsesverdi og vitenskapelig verdi.

Forvaltning: Det er svært viktig å bevare naturens preg av å være lite berørt av moderne menneskelig aktivitet. Alle former for omdisponering av arealer i vassdragsområdet bør unngås. Vannkvaliteten og naturlig vannføring må søkes opprettholdt og alle former for inngrep som reduserer vassdragets verdi må unngås.

VURDERING AV INNGREPSTYPER - FORVALTNINGSKATEGORIER

For å kunne få ei konkret vurdering av hvor restriktivt en skal vurdere ulike inngrepstyper, er det satt opp en tabell for vurdering i og utenfor vannsystemet.

Tabellen må betraktes som en individuell skjønsmessig vurdering av det enkelte inngrep. De ulike inngrepstyper er plassert i **forvaltningskategorier** (FK) etter hvor stor skadevirkning det enkelte inngrep vil ha. Grad av restriktivitet er angitt i fra I-IV med IV som strengest.

Planer om inngrep i FK I og II vil normalt kunne tillates, mens inngrep i FK III og IV ikke er ønskelig. Imidlertid vil det i FK II forekomme planer som ikke kan anbefales iverksatt, f. eks. p.g.a. skadevirkninger som skyldes inngrepets størrelse. Likedan vil det i FK III forekomme planer som av ulike hensyn, f.eks. inngrepets størrelse, ikke nødvendigvis må vurderes meget restriktivt.

Tabellen skiller ikke mellom store og små inngrep. I vurdering av det enkelte inngrep må dette forhold tas i betraktning. Ved gjennomføring av tiltak og inngrep forutsettes det at disse utføres og framtrer på en måte som ikke er til skade for naturmiljøet

Inngrep i vannsystemet

Inngrepstyper	Forvaltningsklasser			
	K1 1	K1 2	K1 3	K1 4
Massetak	III	IV	IV	IV
Forurensning	III	IV	IV	IV
Fjerning av kantskog	III	IV	IV	IV
Flom og erosjonssikring	II	II	III	IV
Drikkevannsforsyning	I	II	II	III
Fiskekultiveringstiltak	I	I	II	II

Inngrep som i liten grad berører vannsystemet

Inngrepstyper	Forvaltningsklasser			
	K1 1	K1 2	K1 3	K1 4
Råstoffutvinning, massetak m.v.	II	III	IV	IV
Industriutbygging	II	IV	IV	IV
Hyttebygging	II	II	III	IV
Vegbygging	I-II	II-III	III	IV
Boligbygging	I-II	II	II-III	IV
Nydyrking, hogst*	II	II	III	IV
Turistanlegg	I	II	III	IV
Høyspentledninger	I	II	III	IV

*Flatehogst bør ikke foretas nærmere vassdraget enn 100 meter.

Tabellforklaring: Skjematisk oversikt over ulike inngrepstyper i Bardu - Målselvvassdraget, med forslag til hvor restriktivt disse anbefales vurdert i de ulike forvaltningsklasser (1-4). Grad av restriktivitet (*forvaltningskategorier*) er angitt fra I - IV med IV som strengeste.

BESKRIVELSE AV SONER I BARDU-MÅLSELVVASSDRAGET
Klasseinndelingen fra 1 - 4 er forvaltningsklasser, se egen beskrivelse.

SONE 1

Avgrensning: Fra innerste bebyggelse i Dividalen, Frihetsli, til Høgskardhus.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 4*

Viktige brukerinteresser:

Friluftsliv - lokal , regional og nasjonal betydning, fiske (innlandsfisk), turgåing.

Landbruk og reindrift - konvensjonsbeiteområder.

Undervisning - ekskursjonsområde.

Tekniske inngrep:

Elveforbygninger, utbygging av Njunis (ikke direkte kontakt med vassdraget) - transport og massedeponering.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder (elg, store rovdyr, småvilt).

Fisk - ørret, røye og harr.

Botanikk - barskogen v/Høgskardhus.

Innfallspport til Øvre Dividal nasjonalpark.

Geologi - Dividalsgruppa, kvartærgeologi - canyon og jettegryter.

Kulturminner - "Finnbruer" over og "finnstier" langs elva.

SONE 2

Avgrensning: Devdesjavre og Devdesjohka med tilliggende områder ned til fylkesveg 173.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 3*

Viktige brukerinteresser:

Friluftsliv og Reindrift

Tekniske inngrep:

Kraftregulering (reg. magasin, veger, dam).

Få/ingen menneskelige inngrep utover dette.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger.

Fisk - røyebestand.

Kulturminner - restaurerte samiske kulturminner, steinalderboplasser.

SONE 3

Avgrensning: Fra Høgskardhus i Dividalen til Øverbygd, Tamokelva i Målselv kommune og Lille Rostavatnet og Rostaelva.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk og reindrift

Forsvaret

Friluftsliv - elvepadling, turgåing, jakt og fiske.

Turistnæring - campingplass

Undervisning (nærområde, eksursjoner, prosjekter).

Tekniske inngrep:

Elveforbygninger, hyttebebyggelse, villcamping, fylkesveg.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - Viktige viltområder og trekkveger (elg, store rovdyr, rovfugl, fugleliv).

Fiske - laks og innlandsfisk.

Evertebrater (vireløse dyr: insekter, biller o.l.) knyttet til elvebreddene.

Verneområde - Vetlvatnet/ Uleberglia (botaniske verne interesser), foreslått vern av Rostaåsen og

Rostadalen (botaniske verneinteresser), Almenningen - barskogverneplanen.

Kulturminner - bygdetun, kulturlandskap, vasskraftanlegg, tømmerfløting.

SONE 4

Avgrensning: Øverbygd og Skjold med Fjellfroskelva i Målselv kommune.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 1*

Viktige brukerinteresser:

Handel og service

Forsvaret

Landbruk

Friluftsliv - nærområde, fiske

Undervisning (nærområde, prosjekter)

Tekniske inngrep:

Elveforbygninger, boligfelt, Øverbygd vannverk, Øverbygd renseanlegg, massetak og øvelseområder for forsvarret.

Viktige naturfaglige verdier:

Fiske - laks og innlandsfisk.

SONE 5

Avgrensning: Skjeggnes til Rundhaug, Kirkesdalen fra Bjørkmoen til samløp med Målselva og fra Rundhaug til Bardufossen.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk

Friluftsliv - jakt og fiske, padling.

Turistnæring - campingplasser, laksevidu.

Undervisning (ekskursjoner, turområde, padling).

Tekniske inngrep:

Elveforbygninger, massetak, riksvei 87, laksetrapp og hyttebebyggelse.

Viktige naturfaglige verdier:

Fiske - laks og innlandsfisk.

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, store rovdyr, fugleliv).

Evertebrater (virelløse dyr: insekter, biller o.l.) knyttet til elvebreddene.

Verneområder (to myrreservat, kvartærgeologisk forekomst med lokal verneverdi, Målselva er vernet mot kraftutbygging i verneplan I).

Geologi - kvartærgeologi (morener, leirras, sandører, meandrerende (svingende) elveløp).

Kulturminner - kulturlandskap, vasskraftanlegg og tømmerfløting.

SONE 6

Avgrensning: Rundhaug tettsted

Forvaltningsklasse: *KLASSE 1*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk

Undervisning (nærområde, prosjekter)

Handel og service

Friluftsliv- nærområde, fiske

Tekniske inngrep:

Rundhaug vannverk, tettbebyggelse

Viktige naturfaglige verdier:

Kulturminner- vasskraftanlegg

SONE 7

Avgrensning: Fra Bjørkmoen innover langs Kirkeselva (ikke avgrenset innover dalen).

Forvaltningsklasse: *KLASSE 4*

Viktige brukerinteresser: Friluftsliv, landbruk

Tekniske inngrep: Få/ingen inngrep av betydning.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, store rovdyr, fugleliv).
Botanikk - høgstaudeskog, kalkbjørkeskog, rike bjørkeskoger.
Kulturminner - kulturlandskap (seterdal).

SONE 8

Avgrensning: Fra Sundlia, Andselv sentrum og Moen til Olsborg.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 1*

Viktige brukerinteresser:

Boligområder
Industriområde
Forsvaret
Handel og service
Turistnæring
Undervisning (nærområde, padling, friluftsliv, prosjekter)
Landbruk

Friluftsliv - nærområde, fiske, padling

Tekniske inngrep: Europaveg, renseanlegg, flyplass, øvelseområder for forsvaret, Olsborg renseanlegg, Buktaemoen søppelplass, massetak, elveforbygninger og kraftregulering (Bardufossen).

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger.
Fisk - laks og innlandsfisk.
Botanikk - forekomst av gulveis.
Kulturminner - båttrafikk, Trollhaugen, bygdetun, tømmerfløting og vasskraftanlegg.

SONE 9

Avgrensning: Andsvatnet i Målselv kommune og Andselva til Andselv sentrum.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Undervisning (nærområde, friluftsliv, prosjekter)
Friluftsliv - nærområde, fiske og turgåing
Bardufosstun

Tekniske inngrep: Andselv vannverk, fylkesveg, hyttebebyggelse,

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, småvilt).
Fisk - røyebestand

SONE 10

Avgrensning: Takvatnet i Målselv kommune og Takelva til Olsborg (samløp med Målselva).

Forvaltningsklasse: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk
Reindrift
Turisme
Friluftsliv
Undervisning (nærområde, prosjekter)

Tekniske inngrep: Europaveg

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, store rovdyr, fugleliv).
Fisk - Takvatnet har vært med i ORN-prosjektet (røye).
Kulturminner - vasskraftanlegg

SONE 11

Avgrensning: Fra Olsborg til yttergrensen av Målselvtløpet naturreservat, inkludert Mølneelva og Bjelma.

Forvaltningsklasse for Målselvtløpet naturreservat: *KLASSE 4*

Forvaltningsklasse for det øvrige område: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk

Friluftsliv

Boligområde (Karlstad)

Industri - betong og klebersteinsbrudd

Turistnæring

Undervisning (nærområde, prosjekter, ekskursjoner, friluftsliv).

Tekniske inngrep:

Elveforbygninger, fylkesveger, utfyllinger i elva, massetak og klebersteinsuttak og hyttebebyggelse.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, rovfugl, fugleliv).

Fisk - laks

Botanikk - gråor/heggeskog, rike bjørkeskoger, kalkbjørkeskog)

Verneområder - myrreservat og Målselvtløpet naturreservat - fugleliv og botanikk

Geologi - deltaområde

Kulturminner - tømmerfløting, gammel bosetting

SONE 12

Avgrensning: Fra Strømmen på Leinavatnet til Astu.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 4*

Viktige brukerinteresser:

Friluftsliv- jakt og fiske, turgåing, båtferdsel og båttopplag.

Undervisning (eksursjoner, friluftsliv)

Tekniske inngrep: Kraftlinjer ellers få/ingen inngrep.

Viktige naturfaglige verdier:

Fisk - stor produksjon, god kvalitet (røye).

Vilt - (elg, småvilt, rovfugl).

Verneområde - spesiell botanikk og palsmyreservat

Geologi - grunnfjell, kvartærgeologi

Kulturminner - steinalderboplass, fangstgravsystem, samiske kulturminner.

SONE 13

Avgrensning: Fra sørenden på Altevatn til Strømsmo.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 3*

Viktige brukerinteresser:

Friluftsliv - jakt og fiske, bærplukking, turgåing,

Motorferdsel

Kraftutbygging

Reindrif

Undervisning (leirskole, ekskursjoner, friluftsliv, prosjekter)

Turisme

Tekniske inngrep: Kraftregulering (reguleringsmagasin, kraftstasjoner, veger, tunneler massedeponier, kanaler), hyttebebyggelse, fylkesveg og Innset vann- og avløpsverk.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (småvilt, rovfugl, andefugl, vadefugl, elg, store rovdyr).

Fisk - røyebestand

Geologi - jettegryter og canyoner.

Kulturminner - fredet fjellgård, anleggsbyen på Innset, vasskraftanlegg, samiske kulturminner og fangstsystemer.

SONE 14

Avgrensning: Fra Sørmo innover Sør dalen (avgrensning er ikke fastsatt).

Forvaltningsklasse: *KLASSE 4*

Viktige brukerinteresser: Friluftsliv - turgåing, jakt og fiske.

Tekniske inngrep: Få/ingen menneskelige inngrep av betydning.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, store rovdyr, fugleliv)

Botanikk - rik løvskog

Geologi - kvartærgeologi

Sørdalselva er vernet mot kraftutbygging i verneplan IV

Kulturminner - vandringsled mot Sverige, fangstsystemer

SONE 15

Avgrensning: Fra Sørmo og hele Sør dalen til møte med Barduelva, Østerdalen ned til Hundtorp og Tverrelva ved Bardujord.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk

Friluftsliv - padling, jakt og fiske

Undervisning (ekskursjoner, padling, prosjekter)

(forsvaret)

Tekniske inngrep: Elveforbygninger, fylkesveg og kommunale veier, Sør dalen og Øvre Bardu vannverk, Vikingkrysset rensaneanlegg og massedeponier .

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (storvilt, rovdyr, småvilt, rovfugl, rikt fugleliv)

Botanikk - furuskog, flommarkskog, høgstaudeskog

Geologi - kvartærgeologi, skjerpning etter ulike metaller, meandrerende (svingende) elv.

Verneområder (Floan våtmarksområde, Sør dalen/Isdalen foreslått nasjonalpark, Sørdalselva er vernet mot kraftutbygging i verneplan IV).

Kulturminner - Bardujord, bydemuseum, vasskraftanlegg, fangstanlegg og steinalderfunn.

SONE 16

Avgrensning: Hundtrop, Setermoen med Toftakervatnet og Setervatnet, til og med Moegga.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 1*

Viktige brukerinteresser:

Forsvaret

Landbruk

Turistnæring

Boligområder

Industri

Handel og service

Undervisning (nær område, padling, prosjekter).

Friluftsliv - nær område, fiske, badeplass, lysløype og kanopadling.

Tekniske inngrep: Forsvarets øvelseområder og skytefelt, elveforbygninger, søppelplass, Setermoen rensaneanlegg og forsvarrets rensaneanlegg, europavei og fylkesveier.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, vadefugler, andefugl).
Røyebestand
Botanikk - flommarkskog, elvekantvegetasjon, sumpskog og fuktenger.

SONE 17

Avgrensning: Fra Moegga opp til Bruhaug, Barduelva til Heggelia, Skoelvdalen opp til bebyggelsens slutt.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 2*

Viktige brukerinteresser:

Landbruk

Friluftsliv - jakt og fiske, nærområde, padling og turgåing.

Kraftregulering

Undervisning (prosjekter, padling og friluftsliv).

Tekniske inngrep: Europavei, fylkes, kommunal og private veier, elveforbygninger, kraftutbygging, Nedre Bardu vannverk, Løvli renseanlegg, boligområde, forsvarets øvingsområder og massetak.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, andefugl, vadefugl, rovdyr).

Røyebestand

Kulturminner - fornminner og fangstgravsystem.

SONE 18

Avgrensning: Langvatnet

Forvaltningsklasse: *KLASSE 4*

Viktige brukerinteresser: Friluftsliv - jakt og fiske, turgåing.

Tekniske inngrep: Setermoen vannverk, hyttebebyggelse og kraftledninger.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger (elg, rovdyr, fugl, småvilt).

SONE 19

Avgrensning: Indre deler av Skoelvdalen, innergrense ikke fastsatt.

Forvaltningsklasse: *KLASSE 4*

Viktige brukerinteresser: Friluftsliv - turgåing og jakt.

Tekniske inngrep: Spredt hyttebebyggelse ellers ubetydelige menneskelige inngrep.

Viktige naturfaglige verdier:

Vilt - viktige viltområder og trekkveger

Kultur- og fornminner - fangstsystem, samiske kulturminner

